

Беларускія Ведамасці

НЬЮ-ЁРК – ВАРШАВА, лістапад-сьнежань 2008 г.

„Крыжовы шлях -2008.” Шэсьце ў Курапатаў на Дзяды. (Фота з Сьпіва)

СЬВЕТЛАЯ, ВОЛЬНАЯ БЕЛАРУСЬ ХАЙ СТАНЕ НАШЫМ СЬЦЯГАМ!

Споўнілася 20 гадоў Народнаму Фронту – арганізацыі, дакладней, руху, які адчыніў новую старонку ў гісторыі Беларусі. Самае галоўнае: была дасягнута рэальная незалежнасьць Беларусі, закладзены структурныя і праўныя асновы незалежнай беларускай дзяржавы, падрыхтаваны палітычны і ідэалагічны крах каляніяльнай камуністычнай сістэмы і сьветапогляду. Была адчыненая магчымасьць (да 1994 г.) культурна-нацыянальнага адраджэньня і разьвіцьця Беларускага народа.

Межавыя слупы дзейнасьці Фронту – гэта **1988** (адкрыцьцё Курапатаў і стварэньне БНФ), **1989** (праўда пра Чарнобыль; Устаноўчы зьезд), **1990** (выбары ў Вярхоўны Савет і стварэньне дэпутацкай Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце 12-га скліканьня; распрацоўка і прыняцьцё Дэкларацыі аб

дзяржаўным суверэнітэце Беларусі; канцэпцыя Балта-Чарнаморскай Садружнасьці), **1991** (здабыцьцё незалежнасьці; прыняцьцё дзяржаўных сымвалаў Рэспублікі Беларусь – *Бел-Чырвона-Белага Сьцяга і гэрбу Пагоня*), **1992** (параза, антызаконная забарона рэфэрэндуму аб выбарах і перамене ўлады), **1993** (пастанова пытаньня, прапаганда і змаганьне за адстаўку Урада Кебіча), **1994** (вылучэньне на прэзыдэнцкіх выбарах нацыянальнага кандыдата ад БНФ з дэталёвай праграмай дзяржаўнага і эканамічнага будаўніцтва вольнай, дэмакратычнай Беларусі), **1995** (вайсковы напад на дэпутатаў Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце і зьбіцьцё галадуючых дэпутатаў; пачатак дыктатуры), **1996** (24 сакавіка – масавы мітынг у Менску супраць саюзнай дамовы з Расеяй – магутны ўдар па дыктатуры, які меў міжнародныя вынікі; эміграцыя і дзейнасьць лідэраў БНФ за мяжой, якая прымусіла Захад прызнаць наяўнасьць дыктатуры ў Беларусі і зьмяніць сваё стаўленьне да афіцыйнага Менску), **1997** (вылучэньне і прыняцьцё ідэі Вызвольнага руху), **1999** (раскол Народнага Фронту на дзьве арганізацыі).

Мінула 9 гадоў пасля расколу. Час не малы. Мы добра памятаем, як было, якія былі заявы, ляманты, пляны, хто што рабіў і чаму. Пара падвесьці вынікі і назваць „герояў”, якія менавалі сябе „маладымі прагматыкамі”, „новай хваляй” у БНФ.

Ініцыятарамі „новай хвалі” „маладых прагматыкаў” былі Ю. Хадыка, А. Бяляцкі, В. Вячорка і В. Івашкевіч. Змест „хвалі” заключаўся ў „абнаўленьні” Фронта, пераўтварэньні яго ў шырокі дэмакратычны рух, адкрыты для дэмакратыі і ініцыятывы яго ўдзельнікаў. Ідэалёгію „хвалі” ў голас ня вызначылі, але было заяўлена і надрукавана Ю. Хадыкам, што Беларускае Нацыянальнае ідэя сябе вычарпала і што добра было б аб’яднаць БНФ з прамаскоўскай АГП (Лябедзкі). Дакладна гэта гучыць так: „*Нацыянальна-вызвольная ідэя, якая была стрыжнем у дзейнасці БНФ з канца 80-х гг., у значнай ступені вычарпала сябе*”... *Аптымальна было б не падзяліць Фронт, а аб’яднаць яго з Аб’яднанай грамадзянскай партыяй і іншымі партыямі гэтага накірунку.*” (Ю.Хадыка. *Бюлетэнь „Ізбиратель”, №9, чэрвень, 1999 г.*). Сымптаматычна, што такое было напісана тады, калі „ініцыятары” рыхталі пераварот у БНФ. З гэтым усе прагматыкі моўчкі і пагадзіліся. Шараговым фронтаўцам прапаноўвалі „сучасны ўзровень” дачыненняў у палітыцы, выхад на новыя далягяды, на цеснае супрацоўніцтва з эўрапейскай дэмакратыяй, на міжнародную салідарнасць у барацьбе з дыктатурай, на „эўрапейскі стандарт” у палітыцы”. Аднак „эўрапейскі стандарт” (калі яго прыняць) мусіў бы ў корані эўрапейзаваць жыццё і змаганьне змагаюў Фронта. Фронтаўцам абяцалі офісы і кампутары, друкаркі і тэлефоны, усю так неабходную для такой новай „палітыкі” аргтэхніку, канфэрэнцыі за мяжой, трыбуны, тэлеэфір і т.п. Шмат каму гэта, відаць, спадабалася, напоўніла сэрца радасным трымценьнем сапраўднай (як яны, відаць, думалі) барацьбы. „Пазьняк не дасць зарабляць „бабкі”, – сказаў крылатую фразу адзін змагар (якога потым нават самы прагматыкі літаральна вынесуць з свайго асяроддзя за няўемны імпрэт).

З боку так званай „Эўропы” „салідарнасць” насіла таксама чыста прагматычны характар. Ім казалі (канкрэтна А. Бяляцкаму): калі пасля зьезду кіраваць Фронтам застанеца Пазьняк, ніякіх інвэстыцыяў вы не атрымаеце.

А гэта сур’ёзна. Лявона Баршчэўскага, які ніяк ня мог вызначыцца з „новай хваляй”, нарэшце, дадушылі, і ён (папярэдне пажаліўшыся на мяккасьць свайго характару і ўзяўшы на сябе віну за непарадак у Фронце) прафэсійна правёў зьезд у інтарэсах прагматыкаў – забытаў некарысны для „рэвалюцыянераў” вынік галасаваньня і падвесьці пытаньне, не давёўшы зьезд да заканчэньня.

Наступным заканчэньнем гэтага зьезду (які сабраўся праз два месяцы) стаўся раскол. Прагматыкі па закліку Ю. Хадыкі пакінулі залю і вечарам правялі асобны зьезд. Пасля гэтага Л. Баршчэўскі адышоў ад палітыкі і ад кіраўніцтва, а прагматыкі засталіся са сваёй рэштай, ілюзіямі і спадзяваньнямі.

І я, і мае сябры-фронтаўцы, што прайшлі праз парляманцкую барацьбу, ня раз пісалі і казалі „прагматыкам” спыніцца, ня бльгаць палітыку з бізнэсам, не спакушацца на чужыя грошы, бо за чужымі грашымі ідуць чужыя інтарэсы і маральнае разбурэньне ўдзельнікаў руху. Казалі пра моц ідэёвасьці і салідарнасці, пра абавязковае набыцьцё павагі ў людзей (як было ў пачатку), папярэджвалі пра фальшывасьць шляху, які прывядзе да ганьбы і здрады.

Але ўсе нашыя словы прاپалі марна, бо тут адбыўся ня столькі палітычны, колькі маральны выбар. Бальшыня прагматыкаў добра ўсьведамляла, што рабіла і на што пагаджалася.

Прагматызм у палітыцы ёсьць адмоўная характарыстыка і адмоўная зьява. Гэтым ніхто ня хваліцца, бо прагматыка прыводзіць да бяспрыніцыпнасці і карупцыі, да гніеньня сістэмы. У Беларусі, аднак, знайшлі людзей, якія думалі зрабіць з прагматызму правілы паводзінаў у апазыцыйным змаганьні. Але гэта немагчыма, бо апазыцыя да палітычнага рэжыму ня ёсьць прагматычным дзеяньнем. Калі ў апазыцыі пачынаюць гаварыць пра прагматыку – гэта значыць, што мосьціцца шлях да калябаранцтва, шкуруніцтва, дваінога стандарту, да шуканьня выгады ад апазыцыйнай справы. (Пра прагматызм гавораць ва ўладзе.) Аднак для прагматыкаў гэта ўсё тэорыя, якая ня мае значэньня для людзей, калі яна прычыць іхным жаданьням.

Ну і дзе цяпер „новая хваля”? Якія посьпехі прагматычнай палітыкі? Ніякія. Якія дасягненьні? Ніякіх. Затое пройдзены ўвесь шлях дэградацыі і маразму, пра якія мы, адраджэнцы, казалі ім ў 1999-м.

Самае неверагоднае, што адбылося з прагматыкамі БНФ, – гэта супрацоўніцтва з камуністамі, са старой капэээсаўскай намэнклятурай тыпу члена бюро ЦК КПБ, нашага злосьнага і праваленага тады фронтаўскага суперніка на выбарах 1990 года – Уладзімера Ганчарыка. Яны агітавалі за яго на прэзыдэнцкіх выбарах 2001 г. Цяпер дакладна вядома: так патрабавалі ад іх заходнія спонсары, і прагматыкі прагматычна пайшлі за камуністам, за нашым ворагам і апанэнтам. У 1991-м такое не магло б прысьніцца і ў страшным сьне. Потым яны падтрымлівалі капэээсэўскага М. Марыніча, С. Калякіна, А. Мілінкевіча, А. Казуліна і ўсю антыфронтаўскую камарыльню, аб’ядналіся зь імі ў адну палітычную групу. Ізноў жа, аб’ядналіся таму, што таго аб’яднаньня патрабавалі заходнія спонсары і абяцалі рэсурсы. Гэта ўжо нават не палітыка, а фірма, „гээмбэха” – таварыства з абмежаванай адказнасьцю, якое жыве з інвэстыцыяў. На чалавечай мове гэта называецца здрада, нізкая і нікчэмная, адыход ад ідэалаў беларускага змаганьня, поўнае выпадзеньне зь беларускай нацыянальнай палітыкі, пераход у глыбокі маргіналізм (якой зьяўляецца так званая „вікаўская апазыцыя”) у поўную палітычную беспэрспэктывнасьць. Існаваньне гэтай фірмы пад назвай „дэмакратычная апазыцыя”, куды ўвайшлі прагматыкі з БНФ, абумоўлена існаваньнем рэжыму Лукашэнкі. Найбольш цынічныя зь іх кажучь у голас, што Лукашэнка, фактычна, дае ім „працу”, магчымасьць існаваць, „зарабляць бабкі”.

Рэальнасьць паказала, што прагматычная стратэгія і тактыка ўсіх выбараў і рэфэрэндумаў, у якіх удзельнічала падстаўная „апазыцыя”, – усё гэта было фактычным спрыяньнем рэжыму. Асабліва ўразілі (выклікалі проста шок) палітычна амаральныя паводзіны гэтай „дэмапазыцыі” на выбарах і антызаконным рэфэрэндуме ў 2004 годзе пра трэці тэрмін Лукашэнкі.

Памятаеце іхны агітацыйны цынзм: „Ідзі і скажы сваё „НЕ” Лукашэнку!” Гэта казалі тады, калі катэгорычна нельга было ісьці галасаваць на антызаконны рэфэрэндум. Народ не павінен удзельнічаць у крымінальных дзеяньнях рэжыму і браць на сябе адказнасьць за злачынствы ўлады. Прагматыкі гэта ведалі, але агітавалі. Чаму?! Бо так хацелі заходнія спонсары, якія не разумеюць зместу таго, што адбываецца ў Беларусі (і не імкнуча зразумець), але маюць свае інтарэсы ў нашай краіне, свой погляд на месца яе ў іхняй палітыцы. Гэтаму спрыялі і пэўныя, зьвязаныя з замежнымі спонсарамі, „сацыялягічна-назіральныя” структуры ў Беларусі, якія атрымлівалі заходнія гранты за „сацыялёгію” і „назіраньне”. І „прагматыкі” пайшлі казаць сваё „не”.

Супрацоўніцтва з капэээсаўскай намэнклятурай і ворагамі Народнага Фронта ў Беларусі адносіцца да разрады злачынстваў у палітыцы. Сутнасць асаблівай сытуацыі, якая склалася ў Беларусі і якой не было больш нідзе ў СССР (нават на Ўкраіне), заключаецца ў тым, што **камуністычная кіроўная намэнклятура ў Беларусі была катэгорычна і арганічна антыбеларуская, антынацыянальная і антыэтнічная**. Яна арыентавалася на Маскву, думала катэгорыямі СССР і па рэакцыйнасці пераўзыходзіла расейскую. Як гэта ні парадаксальна, але ў 70-80-х гадах управу на антыбеларускі маразм гэтай намэнклятуры беларусы часам вымушаныя былі шукаць (і знаходзілі) у Маскве (яскаравы прыклад – разбурэньне вуліцы Няміга ў Менску ў 60-70 гадах).

Акрамя двух-трох асобаў (далёка не на першых ролях) у беларускай намэнклятуры не было нацыянал-камуністаў. І паняцьця такога не існавала (і цяпер не існуе). Капэээсаўская намэнклятура ў Беларусі была галоўным праціўнікам беларускага Адраджэньня, беларускага нацыянальнага руху і беларускай незалежнасьці. Гэта быў галоўны вораг Народнага Фронта, супраць якога змагаўся Народны Фронт за дэмакратыю і незалежнасьць Беларусі. Гэта была тая цёмная сіла, якую 24-25 жніўня 1991 года дэпутатам-фронтаўцам ўдалося аглушыць сваім напорам і выраць незалежнасьць Бацькаўшчыны зь яе аслабленых лап.

А тым часам яшчэ 20-га жніўня, у пачатку путча, яны (напрыклад, дэпутат Міхаіл Жэбрак, першы сакратар Ваўкавыскага гаркаму КПБ-КПСС) у вочы казалі дэпутатам Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце, што мы ўсе

будзем расстраляныя. І раптам праз тры дні такая перамена. Было ад чаго ім перапахлацца і разгубіцца. І вось тут спатрэбіўся наш кулак.

Пасля 25 жніўня намэнклятура ўсімі сіламі супраціўлялася незалежнасці Беларусі, сабатавала будаўніцтва інстытутаў незалежнай дзяржавы, сабатавала стварэнне незалежнага дзяржаўнага заканадаўства. Дэпутатам ад БНФ і ўсяму Фронту велізарнымі намаганнямі прыходзілася ўсё выдзіраць для вольнай Беларусі з гэтага варожага балота капэўскай савецкай намэнклятуры, у якой была ўлада. Усё, што адваявана ў іх для Беларусі, было зроблена Фронтам: і гэрб *Пагоня*, і *Бел-Чырвона-Белы Сьцяг*, і беларускае войска, і беларускае грамадзянства, і беларускія амбасады, і льготы чарнобыльцам, і аздараўленне дзяцей, і беларускія грошы, і нэўтралітэт, і ваенная дактрына, і нават новая форма адзеньня беларускай міліцыі і войска, – усё праходзіла праз дэпутатаў БНФ у барацьбе і змаганні за беларускую дзяржаву супраць савецкай намэнклятуры.

Незалежнасць Беларусі не зрабіла намэнклятурных камуністаў дзяржаўнікамі. У 1992 годзе яны з новым імпэтам павярнулі ў Маскву і такімі прамаскоўскімі засталіся і цяпер, незалежна ад таго, ці яны служаць рэжыму, ці бавяцца ў апазыцыйныя фразы. Гэта відавочны факт, які ня трэба нават ілюстраваць. Паглядзіце толькі на гэтых Марынічаў, пачытайце мэмуары гэтых Кебічаў!

Здрада прагматыкаў, супрацоўніцтва з камуністамі, з прамаскоўскай намэнклятурай – гэта для нас (тых, што змагаліся за незалежнасць) ня проста здрада. Гэта нешта горшае – гэта як паклёп на ідэю, за якую пакаленьні беларусаў ішлі на сьмерць.

Сёлетнія выбары ў „палату” і чарговы прывалны спектакль падстаўной „дэмапазыцыі” перапаўняе ўжо чашу цярдэння. Дзякуй Богу, у агульным адбылося так, як хацелі мы, фронтаўцы КХП-БНФ, а ня купленая публіка. Народ не пайшоў галасаваць. Мы ведалі настрой людзей, бо гадамі спрыялі яму. У другой палове верасня сытуацыя для рэжыму была крытычнай. Стала зразумела, што людзі галасаваць ня пойдучы, а рэжым тым часам ня даў ні найменшых шансаў для падстаўной апазыцыі, якая ў яго „палаце” яму непатрэбная (іхняя функцыя заганяльшчыкаў, а не „парле-трыбюн”). Тым часам мэдыяная і палітычная ўвага сфакусавалася на гэтай сытуацыі. Самы час быў за 3-4 дні да галасавання зняць сваіх кандыдатаў у знак пратэсту і заклікаць да байкоту галасавання. Гарантаваны посьпех (людзі ж усяроўна ня йшлі галасаваць). Усе тое бачылі і разумелі. Дэмарш стаў бы моцным ударам па рэжыму. Ён здрыгануўся б. Пасля гэтага ягонае заява пра 75 адсоткаў прагаласаваных сталася б яму, як цвік у труну. Тут трэба было рашаць хутка, мабільна, узгоднена і адразу. Адчынілася слабое месца, рэжым падставіўся.

І што зрабілі гэтыя палітычныя марыянеткі? Нічога. Пайшлі „выбірацца”. Тут ужо размова не пра бяздарнасць. Гэта паталёгія палітычнай нікчэмнасці. Галоўнае для іх – выканаць заказ спонсара. А спонсар (у сваіх інтарэсах) узяў і павярнуўся тварам да Лукашэнкі. „Нас кінулі!” – плаксьліва залямантавалі прагматыкі. Нейкі фарс з удзелам шыльдбургераў.

Гэтай квазі-апазыцыі сапраўды пара зьнікнуць (трымаецца толькі на спонсарах). Яна ўжо цалкам зганьбілася перад людзьмі, вычарпала свае маргінальныя, падстаўныя магчымасці і, аказваецца, не задавальняе ўжо і рэжым. Такі бясплаўны канец гэтай бясплаўнай прагматычнай і разбуральнай эрасі.

* * *

Але вернемся яшчэ на дзевяць гадоў у тыл. Глянем больш деталёва. Раскол рыхтавалі людзі, якія не былі ў парламанце, ня мелі парламанцкага вопыту, не ўваходзілі ў дэпутацкую Апазыцыю БНФ. Адзіны дэпутат, які меў дачыненне да расколу, – гэта Лявон Баршчэўскі. Гісторыя даволі сумная. Апынуўшыся за мяжой, я рэкамендаваў Л. Баршчэўскага на выконваючага абавязкі Старшыні Беларускага Народнага Фронта на Беларусі. (Баршчэўскі вельмі добра засьведчыў сябе ў Вярхоўным Савеце.) Неўзабаве (асабліва пасля ўзмацнення рэжымнай рэакцыі) Л. Баршчэўскі адчуў на сабе ціск групы расколу і патрапіў нібы паміж двух агнёў: паміж групай і Фронтам. Дзевяць яго робяцца што раз больш непаслядоўнымі і супярэчлівымі. На V зьездзе Фронта, аднак (1997 г.), група расколу

правалілася цалкам (Ю. Хадыка пасля свайго выступу ледзь прайшоў у Сойм з перавагай у адзін голас).

У 1999-м, пасля тактычнай і фінансавай „прапрацоўкі” Ганса Віка і правалу афёры В. Ганчара з так званымі „альтэрнатыўнымі” выбарамі прэзідэнта, сытуацыя змянілася да горшага. Маскоўска-ганчараўская авантура (у якой Ганчар быў проста шулерскім выканаўцам) разбэсьціла многіх людзей грашыма. Паспытаўшы лёгкіх даляраў, некаторыя адчулі млоснае кружэнне галавы. Пачаліся адкрытыя атакі, у якіх павялічылася колькасць прыхільнікаў прыемнай (як ім, відаць, здавалася) прагматычнай палітыкі (і, вядома ж, „абнаўленья” Фронту). У гэтай сытуацыі, пакідаўшыся ў розныя бакі, Л. Баршчэўскі здаўся і стаў на бок прагматыкаў.

Гэты крок быў вельмі адмоўна ўспрыняты ў Фронце. Бо Л. Баршчэўскі, у адрозненне ад прагматыкаў-раскольнікаў, меў прафэсійны палітычны вопыт працы ў парламанце і здольнасць сістэмнага палітычнага думання, разумеў сэнс нацыянальнай палітыкі. Непраўдлівае волі сыграла тут дрэнную ролю. Была зроблена відавочная (прытым непапраўная) стратэгічная хіба. Усе мае спробы, прапановы і варыянты захавання адзінага Фронту (нават як кааліцыі фронтаўскіх партыяў) былі марнымі. Воля замежнага спонсара для прагматыкаў аказалася непахісным аргументам у выбары паводзінаў.

У чэрвені 2006 года я паспрабаваў сабраць у Вільні на нараду дэпутатаў Апазыцыі БНФ Вярхоўнага Савета 12-га склікання. Пагадзіліся ўсе, але змагла прыехаць толькі палова. На той нарадзе, у працэсе абмену думкамі і размоваў, у мяне склалася ўражанне, што ў глыбіні душы Л. Баршчэўскі зразумеў неабдуманасць сваіх паводзінаў у 1999 годзе (хоць пра раскол БНФ мы прынцыпова не гаварылі). Тым больш, што вынікі „прагматычнага” развалу і туліка былі відавочныя.

Да цяперашняга часу ў атмасфэры „новай хвалі” вырасла за дзевяць гадоў на прагматычных прынцыпах (і закахналася) цэлае пакаленьне новых прагматыкаў, якія ўжо нічога, акрамя грантавага апазыцыйнага маразму, ня бачылі і лічылі яго нормай адносінаў.

Канфлікт паміж старымі і новымі („прагмацейшымі”) прагматыкамі заканамерна зьявіўся і заканамерна ўзьнік па той жа схеме, што і ў 90-х, з той хіба розніцай, што выглядаў нікчэмным фарсам. І тут, ратуючы старых ініцыятараў, у кіраўніцтва прагматычнай Партыі БНФ зноў вяртаецца Л. Баршчэўскі.

Можна зразумець станоўчыя матывы гэтага зруху (магчыма, нават, імкненне апраўдацца за абвал 1999-га, паправіць становішча). Але, як казалі старажытныя грэкі, „за што бороліся, на то и напороліся”. Ні выправіць прагматычны выбар 1999 года, ні сьвердзіць яго жыццяздольнасць ужо ня ўдасца. Прынамсі тым, хто гэта рабіў. Марныя спадзяванні.

Адзіны рух Народнага Фронту ўжо даўно не адзіны, ён расколаты, пазыцыі яго разышліся ў розныя бакі. Прагматызм часткі былога БНФ і ўся вульгарная канцэпцыя паразітавання на чужых рэсурсах і чужых інтарэсах, непераборлівасць у саюзах і аб’яднаннях, ператварэнне на гэтай аснове ў «шырокі дэмакратычны рух» – усё гэта абанкруцілася. Прагматызм павінен быць адкінуты з дарогі нацыянальнага змагання.

* * *

Стратэгічная палітыка дасягнення незалежнасці і будаўніцтва незалежнай беларускай дзяржавы зыходзіла, найперш, з фронтаўскага авангарду – дэпутацкай Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце.

У 1990 годзе ў Вярхоўны Савет прайшлі старшыня БНФ З. Пазыняк, сябры Сойму БНФ А. Трусаў, С. Антончык, П. Садоўскі і некалькі вядомых фронтаўцаў: В. Голубеў, І. Гермянчук, Ю. Беленькі, С. Навумчык, Л. Баршчэўскі. Былі таксама шараговыя сябры Фронту, якія на той час яшчэ шырока не засьведчылі сябе ў палітыцы. Але жорсткае школа парламанту і новага ўзроўню палітычнае барацьбы хутка зрабіла сваю справу. Праз кароткі час у Вярхоўным Савеце сфармавалася палітычная эліта Фронту. Кожны сябра дэпутацкай Апазыцыі БНФ зрабіў вялікі крок наперад у сваім палітычным развіцці. Рэчаіснасць вучыла нас, а мы вучыліся адзін у аднаго дружна, сьмела ісыці да адзінае мэты. Ужо ў Вярхоўным Савеце да Апазыцыі БНФ

далучыліся некаторыя незалежныя дэпутаты, імёны якіх неўзабаве сталі вядомымі на ўсю Беларусь: гэта палкоўнік міліцыі Ігар Пырх, лагойскі лекар Аляксандар Шут, Галіна Сямдзянава, Аляксандар Сасноў і іншыя.

Узнікненне палітычнай перадавіцы Фронту і хуткае дасягненне галоўнай мэты – незалежнасці Беларусі – станоўча паўплывала на рост папулярнасці і на магчымасці Народнага Фронту. Гэта разумелі ў Франце ўсе. Праўда некаторых (напрыклад, майго намесніка Ю. Хадыку) яно тады неакрайна баялася, выклікала нават невытлумачальныя пасажы, прычыну якіх я схільны быў бачыць толькі ў эгацэнтрызме асобы, калі б не адна акалічнасць, якая цалкам стала відчай і зразумелай пазней. Падважалася неабходнасць палітычнай дамінацыі Фронту (і гэта тады, калі яна была) як нацыянальна-адраджэнскай і вызвольнай сілы. Пастаянна ўзнікала прапанова ўпіхнуць Фронт у стандартную пастку, расставленую агентурай – гэта значыць аб'яднацца з „малымі партыямі” і ператварыцца ў так званы „агульнадэмакратычны рух”.

І другое, што найбольш ваявалася потым, пасля расколу, – гэта фактычная падтрымка камуна-гэбўскай канцэпцыі „скрыўленага вобразу”, распрацаванай і выпрабаванай у прапагандзе супраць мяне яшчэ за часы КПСС. Вынікі „прапаганды” з'явіліся. Для 15-20 адсоткаў беларусаў (як паказвае, праўда, тэндэнцыйная „сацыялогія”) маё аблічча скрывілі так, што распазнанню не падлягае.

Пасля майго ад'езду зь Беларусі аналігічнай справай (як ня дзіўна) заняўся Ю. Хадыка, абзываючы мяне то „манахам аскетам”, то „нарцысам”, то фанатыкам. Дарэчы, ніхто з фронтаўцаў „прагматычнай хвалі” (апрача Хадыкі) не ахайвае майго імя (лічаць за лепшае проста замаўчаць).

У цэлым, ніхто ў Франце (ізноў жа, акрамя Хадыкі) не выступаў і супраць канцэпцыі Вызвольнага Руху.

Абвяшчэнне Фронтам Вызвольнага руху ў 1997 г. (V-ы З'езд) абзначала ідэю аб'яднання беларускіх сілаў і стварэнне нацыянальнай адраджэнскай альтэрнатывы прамаскоўскаму рэжыму. Гэта была альтэрнатыва сфармаваная па сутнаскай прыродзе палітычнага канфлікту, які існуе ў Беларусі. Яна стваралася пад сьцягам нацыянальна-дэмакратычных ідэй, замацоўвала дамінацыю Нацыянальнай ідэі і вядучую ролю Народнага Фронту.

Канфлікт паміж рэжымам і грамадствам мае ў Беларусі нацыянальны характар. Гэта антыбеларускі рэжым, і таму ён ня можа быць дэмакратычным.

Гэтак жа, як каляніяльная імперыя ня можа быць дэмакратычнай (бо, каб існаваць, яна вымушана душыць іншыя народы і свабода), гэтак ня можа быць дэмакратычным рэжым антынацыянальны.

Альтэрнатыва антынацыянальнаму рэжыму мусіць быць толькі нацыянальная. Усё астатняе – маргіналізм. Усялякае іншае змаганне ня будзе мець перспэктывы, апынецца ў тупіку.

Ні адна імперыя, і ў XIX, і ў XX стагоддзях, не развалілася ад удараў дэмакратыі і ад дэмакратычных ідэй, а толькі ад нацыянальна-вызвольных рухаў. Савецкі Саюз даканала не перабудова, а народныя франты, якія былі нацыянальна-вызвольнымі рухамі. **Нацыяналізм – сьмерць усялякай каляніяльнай імперыі. Нацыянальная альтэрнатыва – адэкватная зброя супраць антынацыянальнага рэжыму.**

Вось у чым была сутнасць абвяшчэння Вызвольнага руху. Натуральна, гэта занепакоіла Маскву і яе палітычных хаўруснікаў на Захадзе (яны ведалі і пра БЧС, і пра магчымасці Беларусі пад кіраўніцтвам БНФ). У Менск прысылаюць Ганса Віка, абяцаюць сродкі, офісы і даляры і пачынаюць ствараць агульнадэмакратычную апазыцыю ў Беларусі ды развальваць БНФ.

Астатняе вядома: гэта „шырокая дэмакратычная апазыцыя” (з камуністамі ў кучы), вынішчэнне ўсяго беларускага (пры поўнай маўкліваасці Захаду) і дзевяць гадоў шырокага „апазыцыйнага” маразму.

Цяпер, седзячы на руінах прагматычнай сьвільсцёлкі, многія з прагматыкаў убачылі рэальнасць і пачуваюцца ніякавата. Але толькі ня Ю. Хадыка. Рэальнасць краху прагматычных надзей і маргінальнага тупіка яго не баяцца. Ён і цяпер паўтарае сваё „стрыжана”. „А я і тады, і зараз лічу гэтую ідэю памылковай”, – піша ён пра Вызвольны рух. (*Народная Воля, 2008, 6 лістапада.*)

Сумняваюся, што аўтар тут не ўсведамляў, што пісаў, але тым ня менш ён бярэцца пісаць і пра такія рэчы, пра якія мае зусім цьмянае ўяўленне. Ю. Хадыка ня быў дэпутатам і ня ведаў, (ды-й не разумее) шмат чаго, што адбывалася ў Вярхоўным Савеце. Аднак, у 1992 г., ён стаў сьведкам эмацыйнай рэакцыі фронтаўскіх дэпутатаў на антызаконнае рашэнне камуністычнага Вярхоўнага Савета аб забароне правядзення рэфэрэндума пра новыя выбары. Апазыцыя БНФ тады перажыла моцны і несправядлівы ўдар. Некаторыя гатовыя былі ў распачы пакласці дэпутацкія мандаты. Аднак мінуў першы шок, і дэпутаты пагадзіліся і зразумелі, што трэба працягваць барацьбу, карыстаючыся з істотных магчымасцяў Вярхоўнага Савета. Выхад з парламанту на хвалі эмацыйнай рэакцыі (гэтага камуністы толькі і чакалі) абзначыў бы ў тых умовах поўны крах і ўлолюканне ўслед (не кажу ўжо пра тэлебачанне і друк, якія мы не кантралявалі). Рэакцыя грамадства на забарону рэфэрэндума была пасіўная. Выхад фронтаўцаў у тых абставінах зь Вярхоўнага Савета імгненна прысьпешыў бы прамаскоўскую дыктатуру разам з ўвядзеннем расейскага рубля (усе гэтыя працэсы ў кебічаўскім рэжыме стаялі на парадку дня). Кебіч ня меў крамлёўскіх амбіцыяў, і „інтэграцыя” развівалася б зусім па іншым сцэнары. Мы страцілі б незалежнасць (і Лукашэнка не спатрэбіўся б).

Ю. Хадыка зноў паўтарае: „памылка”, „памылка”. Маўляў, трэба было кідаць Вярхоўны Савет. І так бясконца. (Яшчэ й піша пра гэта з важным выглядам.) (*Народная Воля, 2008, 6 лістапада.*)

Памятаю пасля абрання Лукашэнка на прэзідэнта Беларусі летам 1994 г. на паседжанні Сойму спадар Хадыка ўвогуле „паверг” шмат каго ў глыбокі шок, прапанаваўшы, каб Фронт стаў супрацоўнічаць з Лукашэнкам і дапамагаць яму правільна выбіраць дзяржаўную палітыку. Я спыніў тады ўсялякае абмеркаванне гэтай прапановы, сказаўшы, што ўсё стане відаць праз 100 прэзідэнцкіх дзён. Тады будзе і рашэнне.

Пастаяннае імкненне да калыбаранства не вынікае, аднак, толькі з асабовасці. Па сутнасці (асабліва пасля расколу Фронту), спадар Хадыка зрабіўся рэтранслятарам (гучнамоўцам) усёй гэтай брусельска-маскоўскай небеларускай „апазыцыйнай” лухты, ездзіў разам з прамаскоўскай публікай у Маскву, у СВОП, „Прэзідэнт-гатэль”, слухаў там нямецкіх, хакамадаў і ўсю гэтую варажую Беларусь падстаўную маскоўскую квазі-дэмакратыю, якой цяпер (15-га лістапада) Лубянка дала ў Маскве адмашку – самараспусьціцца і пад назвай „Правое дело” працаваць пад кіраўніцтвам Крамля, што гэтыя расейскія „дэмакраты” дружэнька і зрабілі. (І каго тут яшчэ нашы схаласты хацелі забытаць? Што яны там яшчэ пішуць?)

* * *

Які ж цяпер наш беларускі адраджэнскі стан? Ёсць дзье істотныя рэальнасці. Пасля расколу Фронт аўтаматычна знізіў узровень і маштаб як аб'яднаўчы масавы нацыянальны рух. Тут чыстая тэхналогія. Агульным і адзіным можа быць толькі цэлае (але ня часткі, якія разышліся). Патрэбны ўмовы і час для крышталізацыі новай якасці.

Са зніжэннем аб'яднаўчай магчымасці фармальна змалела роля частак Фронту як палітычнай нацыянальнай альтэрнатывы рэжыму, ідэі якой жывуць у Кансэрватыўна-Хрысціянскай Партыі – БНФ.

Другая рэальнасць у тым, што месца нацыянальнай альтэрнатывы рэжыму заняла маргінальная так званая „дэмакратычная апазыцыя”, створаная на падставе інтарэсаў Захаду і Масквы.

Маргінальная апазыцыя не пагрунтаваная на Нацыянальнай ідэі. Існаванне яе ў якасці палітычнай альтэрнатывы абзначае, што пры любых пераменах улады Беларусі будзе пазбаўленая нацыянальнай перспэктывы нармальнага народнага і культурнага развіцця.

Цяперашняя маргінальная (ці падстаўная, як яе называюць) апазыцыя разам з камуністамі на чале, прамаскоўскімі агпоўцамі, агентурай і прагматыкамі, у выпадку пераймання ўлады (хоць у рэальнасці гэта мала верагодна) магла б стаць ня менш небяспечнай для незалежнай Беларусі, чым рэжым Лукашэнка. Услед за гэтай публікай ідзе прадажнасць, карупцыя, лібэралізм і распушта, слабая ўлада, расейская мова і пасаванне перад Масквой, новы перадел уласнасці і новае расцягванне нацыянальнай маёмасці.

Каб пазьбегнуць горшага, *мы, беларусы, павінны адраджэньне наш Беларуска Народны Рух дзеля ліквідацыі прамаскоўскага рэжыму і адраджэньня Беларусі*, дзеля ўсталяваньня добрага жыцця для беларускага народа на сваёй зямлі і ў сваёй дзяржаве.

Людзі краіны з высокай цывілізацыйнай культурай у мінуласці ня могуць жыць толькі фізічнымі інтарэсамі. Гэты стан уладнага цемрашальства, нізкасьці, хамства, здзеку і хлусьні ў стане спыніць і скончыць толькі салідарнасьць вышэйшых людзей. Памятаем, што рэжым прышоў да ўлады і трымаецца на цемры, расейскай саветчыне і КГБ. У гэтай сытуацыі *беларускае культурна-нацыянальнае асьветніцтва ёсьць перадумова паспяховага змаганьня за свабоду, а нацыянальныя ідэалы – першасная зброя барацьбы*. І ня трэба слухаць дэмагогіі пра „новую сучаснасьць”, глабалізацыю і т.п. Мы добра ведаем, што нацыянальная культура ў сучасным свеце ёсьць найвялікшы чыньнік суверэннасьці, а нацыянальная адукацыя і інтэлект – найважнейшы рэсурс і сродак вытворчасці.

Тое нацыянальнае самавызначэньне, што засталася няскончаным у сьведомасьці грамадства сто гадоў таму і потым зглумленым з-за неспрыяльных абставінаў, мусіць быць хутка пройдзена цяпер (нават ва ўмовах антынацыянальнай улады, як кансалідацыя супраць гэтай улады). *Змаганьне супраць антынацыянальнага рэжыму трэба на нацыянальнай аснове*. Ніякая дэмакратыя немагчымая ў нацыянальна незавяршаным грамадстве – будучь адны Лукашэнкі. Сьветлая, вольная Беларусь хай стане нашым сыягам. Тут, праз Беларусь, праходзіць для нас галоўны мерыдыян нашага часу. І нават ня часу, а сэнсу. Сэнсу ўсяго беларускага існаваньня.

Лістапад 2008 г.

Зянон ПАЗЬНЯК

Надрукавана: („Беларусь”, – 2009, № 552, студзень).

КАСТРЫЧНИЦКІ ЮБІЛЕЙНЫ ПАШЫРАНЫ СОЙМ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ „АДРАДЖЭНЬНЕ” І КАНСЭРВАТЫЎНА-ХРЫСЬЦІЯНСКАЙ ПАРТЫІ – БНФ

19 кастрычніка сёлета споўнілася 20 гадоў з дня стварэньня Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”. Да гэтай юбілейнай даты быў адмыслова прымеркаваны ў Менску пашыраны Сойм Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ. Фронтаўцы сабраліся ва ўрачыстай абстаноўцы з кветкамі і ўзнятym настроем На сцэнах віселі плякаты і заклікі часоў гістарычнага, узнёслага змаганьня. Сойм заслухаў віншавальны выступ сп. Зянона Пазьняка, Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ – „20 гадоў Беларускаму Народнаму Фронту „Адраджэньне” (публікуецца). 3 дакладамі выступілі сп. Юры Беленькі,

Юбілейнае паседжаньне Сойму КХП – БНФ пасьвечанае 20-годдзю БНФ.

выканаўца абавязкаў старшыні на Беларусі Фронту і Партыі, сп. Сяргей Папкоў, намесьнік старшыні Фронту і Партыі, і Валеры Буйвал, сакратар Управы Фронту і Партыі. Выступоўцы выказалі словы віншаваньня ў адрас усіх патрыётаў Беларусі, якія на працягу дваццаці гадоў змагаліся за волю і незалежнасьць Бацькаўшчыны ў шэрагах БНФ „Адраджэньне”, падтрымлівалі Фронт, ўздымалі над краінай нацыянальны Бел-Чырвона-Белы Сьцяг.

Змагарнае дваццацігоддзе супала сёлета з адметнай падзеяй у жыцьці Беларусі. Шматгадовая праца патрыётаў-фронтаўцаў, якія тлумачылі людзям неабходнасьць адварнуцца ад рэжыма і ягонай псэўдапазыцыі, завяршылася на прыканцы верасьня паразай прамаскоўскага рэжыму і прамаскоўскай псэўдапазыцыі на парламанцкіх выбарах. Народны байкот выбарчага фарсу – гэта перамога беларускага грамадства, якое не дало ўцягнуць сабе ў злачынны дзеянні рэжыму і яго памагатых. У выніку незаконна ўтвораны псэўдапарлямэнт дыктатуры зьяўляецца нелегітымным. Нелегітымным будучь таксама ўсе рашэньні, якія стане прымаць гэтая незаконная структура.

Стала вядома, што вынікі народнага байкоту напалохалі Маскву і мясцовы прамаскоўскі рэжым. Партнёры па зьнішчэньню Беларусі баяцца цяпер выносіць на рэфэрэндум пытаньне аб незаконнай „саюзнай дамове паміж РФ і РБ”. На рэфэрэндум такія пытаньні, аднак, увогуле не выносяцца, закон забараняе. Але мы іх ведаем – чхаць ім на закон. Тым часам, і яны ўжо ведаюць, што мільёны беларусаў больш ня пойдучь на антызаконнае галасаваньне. Таму змоўшчыкі спрабуюць легітымізаваць сваю „саюзную дзяржаву” спосабам кулуарнага галасаваньня ў расейскай Дзярждуме і нелегітымных „палатах” РБ. Неабходна мабілізаваць усё беларускае грамадства на супраціў гэтай антыканстытуцыйнай мове, якая зьяўляецца шляхам расейскай акупацыі Беларусі.

Разбуральны буйнамаштабны эканамічна-фінансавы крызіс ахапіў Расею. Хворая, заснаваная на алігархічных капіталах і інтэнсіўнай эксплуатацыі прыродных рэсурсаў эканоміка Расеі нясе буйныя страты. Сьвет можа стаць сьведкам пачатку чарговага этапу развала расейскай імперыі. Штучная, злачынная арыентацыя беларускай эканомікі на Расею пагражае грунтоўным крызісам і нашай краіне. У выніку крызісу ў Расеі і ўцёкаў капіталаў за мяжу рэзка спыняецца будаўнічая дзейнасьць у Маскве і іншых рэгіёнах імперыі. Зьнікаюць будаўнічыя фірмы, для якіх працавалі беларускія рабочыя. Рэжым у Менску

(Фота Я. Шагохіна)

і ягоная псэўдапазыцыя (Мілінкевіч і інш.) на працягу гадоў хваліліся, што „у Беларусі няма беспрацоўя”. Яны, як быццам, „не заўважалі” амаль паўтара мільёна беларускіх мужчын, якія, ня маючы працы ў Беларусі, вымушаны былі ехаць на заробкі ў рабства ў Расею. Цяпер гэтыя паўтара мільёны мужчынаў вернуцца ў Беларусь з эканамічных руінаў Расіі. Будзе нарастаць сацыяльны пратэст, паглыбляцца крызіс дыктатарскага рэжыму, антынацыянальная палітыка якога прынесла столькі бедаў нашай Радзіме.

Выступілі таксама сябры Сойму з розных рэгіёнаў краіны. Пасля правалу выбарчага фарсу структуры міліцыі і КГБ спрабуюць запалохаць і „прыцягнуць да адказнасці” шэраг сяброў Фронту і Партыі. Але фронтаўцы не паддаюцца на пагрозы і антызаконныя патрабаванні структураў рэжыму, звяртаюцца з заявамі ў пракуратуру. Партыя не дапусціць, каб у адносінах да нашых сяброў ужываліся незаконныя, брутальныя мэтады ўціску. Сябры Партыі адзначылі, што дзеячы і структуры падстаўной псэўдапазыцыі падчас выбарчага фарсу паўсюдна прадэманстравалі сваю хлусьлівасць, прадажнасць і спрыянне плянам рэжыму.

Людзі адэкватна ацанілі гэтую публіку і ейныя заклікі ісьці на выбарчыя ўчасткі псэўдавыбарцаў. Гэтыя дзеячыкі канчаткова страцілі свой твар, людзі адварнуліся ад іх і іхнай фальшывай палітыкі, аплочанай ворагамі Беларусі. Аднак, беларусы са здзіўленьнем назіраюць, як адразу ж пасля выбарчага фарсу гэтыя дзеячы зноў паехалі ў Брусэль і Берлін, каб зноў „прадстаўляць беларускі народ і апазыцыю”. Яны рыхтуюць нават вялікую канфэрэнцыю „па будучыні Беларусі” ў Берліне, якую мяркуецца правесці пад кіраўніцтвам разбуральніка нацыянальнай палітыкі Беларусі Ганса Віка і на нямецкія грошы (пры тым, што Вік публічна прызнаваўся, што мэтай ягонай асабістай дзейнасці на пасадзе кіраўніка Менскай місіі АБСЭ зьяўлялася „уклучэньне Беларусі ў больш дэмакратычную Расею”. Неабходна тлумачыць людзям, што дзейнасць гэтай правальнай публікі мае прыкметы нацыянальнай і дзяржаўнай здрады. Яны мала адрозніваюцца ад дзяржаўнага рэжыму.

Сойм абмеркаваў пытанні падрыхтоўкі і правядзеньня мерапрыемстваў на сёлетнія Дзяды.

**Інфармацыйная камісія
Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”
і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ**

19 кастрычніка 2008 г.

СЬНЕЖАНЬСКІ СОЙМ

14 сьнежня сёлета ў Менску адбыўся чарговы Сойм Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ. Сойм заслухаў выступ сп. Зянона Пазьняка, Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ – „Патрэбны новы народны рух” (публікуецца).

З дакладамі аб палітычным і сацыяльна-эканамічным становішчы выступілі сп. Юры Беленькі, выканаўца абавязкаў старшыні Партыі і Фронту на Беларусі, і сп. Сяргей Папкоў, намесьнік старшыні Партыі і Фронту. Выступоўцы прадставілі факты глыбокага крызісу, у якім апынулася народная гаспадарка Беларусі. Спэцыфіка сістэмнага сусьветнага фінансава-эканамічнага крызісу ў тым, што здаровыя эканомікі выйдучь зь яго яшчэ больш моцнымі, пазбавіўшыся ад наносных утварэньняў і штучных зьяваў. А вось эканомікі, якія разьвіваліся па фальшывым шляху і насуперак нацыянальных інтарэсаў, будуць ахвярамі гэтага катаклізма. Адна з такіх – эканоміка Беларусі, створаная намаганьнямі прамаскоўскага рэжыму.

Нягледзячы на забароны і намаганьні афіцыйнай прапаганды, з кожным днём становіцца ўсё больш зразумела, што рэжым завёў нашу краіну ў тупік. Людзей звальняюць з працы, зачыняюцца прадпрыемствы і фірмы, склады запоўнены незапатрабаванай прадукцыяй. Больш за палову беларускіх прадпрыемстваў зьяўляюцца банкрутамі. Гэта толькі пачатак разбуральных працэсаў. І што робіць рэжым у гэтай сытуацыі? **Рэжым**

робіць усё наадварот. Завершана ліквідацыя дробнага беларускага бізнэсу, з вуліцаў нашых гарадоў зьніклі апошнія шапікі і лакальныя цэнтры гандлю. Такім чынам рэжым забясьпечыў драпежную манополію вялікіх гандлёвых цэнтраў (гуртоўняў і крамаў), якімі валодаюць прадстаўнікі гэтага рэжыму або непасрэдна расейскія гаспадары. Яшчэ больш разбуральны характар маюць стратэгічныя дзеяньні прамаскоўскага рэжыму, які штучна прывязвае беларускую эканоміку да хворай эканомікі Расіі і беларускую фінансавую сістэму да правальнага расейскага рубля. Днямі пра гэта заявілі ў Маскве прэм’ер РБ Сідорскі і старшыня праўленьня Нацбанка РБ Пракаповіч. Яны назвалі працэс уключэньня беларускай фінансава-эканамічнай сістэмы ў расейскую сістэму найлепшай перспэктывай для Беларусі.

Паўстае пытаньне: ці гэтыя людзі некампэтэнтныя і не адпавядаюць прафэсійным патрабаваньням, ці яны наўмысна здзяйсняюць акт нацыянальна-дзяржаўнага злачынства. Сапраўдным выйсьцем для Беларусі можа быць толькі арыентацыя на цывілізаваныя і высокаразьвітыя краіны, а не на Расею зь яе эканомікай, кантралюемай крыміналам. Стала вядома таксама, што нягледзячы на развал у расейскай эканоміцы, Крэмль працягвае фінансаваць імперскія акупацыйныя праграмы на Беларусі. Працягваецца будаўніцтва расейскага камбінату агрутных рэчываў у Пухавіцкім раёне непдалёк ад Менску. Разгортваецца будаўніцтва хмарачосаў у цэнтры Менску, дзе маскоўскі крымінал зьбіраецца стварыць свой цэнтар. **У іх ужо гарыць імперскі дах у Маскве, а яны кідаюць велізарныя сродкі на захоп Беларусі.** У Маскве зроблены таксама заявы пра перспэктыву рабскай працы на прасторах Расіі. Мяркуецца, што ў сувязі з крызісам з Расіі будуць выдалены таджыкскія і ўзбэцкія малакваліфікаваныя работнікі. Іхнае месца паводле крамлёўскага праекту павінны заняць сотні тысячаў высокакваліфікаваных беларусаў. Для гэтага Масква праз свой марыянэткавы рэжым будзе працягваць разбурэньне беларускай эканомікі і бізнэсу, каб беларусы ня мелі магчымасьці працаваць на радзіме. Беларускі народ павінен зразумець, што **выратаваньне беларускай эканомікі і нашай краіны немагчымае пры існаваньні марыянэткавага рэжыму**, які служыць інтарэсам чужой дзяржавы. Вырашэньне эканамічных праблемаў немагчымае без кардынальнага вырашэньня палітычных і сацыяльных праблемаў.

Выступілі таксама сябры Сойму з розных рэгіёнаў краіны. Яны канстатавалі, што ў большасці людзей зьнік страх перад рэжымам. Беларусы ў адкрытую выказваюць свой пратэст супраць злачыннай палітыкі і ня вераць фальшывай прапагандзе. У шэрагу гарадоў адбыліся адмысловыя „паседжаньні працоўных”. Мясцовыя ўлады і кіраўнікі прадпрыемстваў прымуова зьбіралі ў вялікіх залах тысячы людзей, якія ня ўдзельнічалі ў апошнім выбарчым фарсе рэжыму (бачна, што рэжым напалохаўся перамогі народнага байкоту). Перад людзьмі выступалі камісары і камісаршы з Менску. Яны заяўлялі: „Нехорошо, товарищи, что вы не пошли на выборы. Как же вы посмели? Как не стыдно?..” Камісарскія выступы абрываўлі галасы сьмялейшых з беларускай грамады: „Вунь нас колькі тут – тысячы. Дык што вы тлуміце нам галовы? Дзе вашы 75%, што прагаласавалі на выбарах? Хлусы, колькі яшчэ будзеце дурыць нас! Людзі ня ўдзельнічалі ў вашай авантуры!” Пад сьмех публікі сталічныя камісары разам з мясцовымі начальнікамі вымушаны былі рэціравацца з прэзыдыюмаў. Зразумела, што рэжым рыхтуе чарговы выбарчы фарс і спрабуе разам з падстаўной псэўдапазыцыяй загнаць людзей на выбарчыя ўчасткі. Але цяпер гэта зрабіць значна цяжэй.

Выступоўцы падкрэсьлівалі, што ва ўмовах крызісу прамаскоўскага рэжыму наш народ павінен праявіць нацыянальную салідарнасьць і самастойна, не спадзяючыся на чужую дапамогу або літасьць разбуральнікаў, выратаваць сабе і сваю краіну. Гэтым шляхам пайшлі нашыя суседзі, нацыянальныя дзяржавы, што вызваліліся з маскоўска-савецкага палону.

**Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту
„Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі
– БНФ. (В. Буйвал)**

14 сьнежня 2008 г.

Дэлегаты VIII Зьезду КХП –БНФ.

VIII ЗЬЕЗД КАНСЭРВАТЫЎНА-ХРЫСЬЦІЯНСКАЙ ПАРТЫІ – БНФ І X ЗЬЕЗД БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ „АДРАДЖЭНЬНЕ”

21 сьнежня ў Менску адбыўся VIII Зьезд Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ і X Зьезд Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”. Зьезд заслухаў палітычны даклад сп. Зянона Пазьняка, Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ, – „Наперадзе вольная Беларусь” (тэкст публікуецца). Са справядлівымі дакладамі выступілі намесьнікі старшыні Фронту і Партыі, сакратары Управы і кіраўнікі камісіяў. Былі абмеркаваны сытуацыя ў Беларусі і за яе межамі, вынікі і задачы дзейнасьці Фронту і Партыі. Выступілі таксама дэлегаты Зьезду з розных рэгіёнаў краіны, якія распавялі аб становішчы ў Беларусі і працы рэгіянальных арганізацыяў Фронту і Партыі. У адпаведнасьці са Статутам былі праведзены выбары Старшыні, намесьнікаў і Сойму Фронту і Партыі. Старшынём Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ быў абраны сп. Зянон Пазьняк. Намесьнікамі старшыні дэлегаты абралі сп. Юрыя Беленькага (выканаўца абавязкаў старшыні ў Беларусі) і сп. Сяргея Папкова. Быў таксама абраны Сойм Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ у складзе 35 сяброў. Заля, у якой адбываўся Зьезд, была ўпрыгожана нацыянальнымі Бел-Чырвона-Белымі сьцягамі і выявамі гэрбу „Пагоня”. Працу Зьезду дэлегаты распачалі і завяршылі сьпяваньнем гімну „Магутны Божа”.

Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ. (В. Буйвал)

21 сьнежня 2008 г. Менск

АБ НАКІРУНКАХ ПАРТЫЙНАЙ ДЗЕЙНАСЬЦІ

(Рэзалюцыя 8-га Зьезду Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ)

Заслухаўшы палітычны даклад Старшыні Партыі, справядлівыя даклады намесьнікаў старшыні і выступы дэлегатаў, Зьезд пастанаўляе:

– У ацэнках дзеяньняў, мэтадаў і накірункаў дзейнасьці ўлічваць спэцыфічныя антыбеларускія абставіны і прамаскоўскую русіфікацыйную палітыку антыдэмакратычнага рэжыму на Беларусі. – Прызнаць становачую працу кіраўніцтва Партыі, Сойму і ягоных ворганаў. Асабліва адзначыць дзейнасьць па будаўніцтве, ахове і разьвіцьці Народнага Мэмарыялу Курапаты. Лічыць неабходным працягваць гэтую працу як прыярытэтную культурна-асьветніцкую задачу Партыі. – Лічыць правільнай і палітычна выверанай пазыцыю Партыі па байкоту галасаваньня на парламанцкіх выбарах 2008 года. – Лічыць важнай задачай працягваць нацыянальна-асьветніцкі і палітычна-прапагандысцкі накірункі ў дзейнасьці партыйнай арганізацыі. Шукаць новыя формы, мэтады і падыходы ў прапагандзе нацыянальна-дэмакратычных адраджэнскаў ідэй. – Лічыць галоўным накірункам у палітыцы Партыі змаганьне за непарушанасьць суверэннасьці і вольную Беларусь на грунце Беларускай Нацыянальнай ідэі, за дзяржаўны статус беларускай нацыянальнай сымволікі: Бел-Чырвона-Белага сьцяга і гэрба Пагоня, за дзяржаўны статус беларускай мовы і культуры, за нацыянальныя і сацыяльныя інтарэсы людзей, за справядлівасьць і дэмакратыю. Перад пастаяннай пагрозай для беларускай незалежнасьці з боку Расеі Беларуска-Нацыянальная ідэя ёсьць тая аб’яднаўчая сіла, якая кансалідуе грамадзтва на змаганьне супраць пагрозы дзяржаве, на стваральную працу, на барацьбу за волю і лепшую долю вялікага Беларускага народа. 21 сьнежня 2008 г., г. Менск.

Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ

НАПЕРАДЗЕ ВОЛЬНАЯ БЕЛАРУСЬ

(Даклад на VIII Зьездзе Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ і X-м Зьездзе Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”)

Паважаныя спадарыні і спадары, шановныя дэлегаты Зьезду! Вітаю Вас у Бацькаўшчыне, у найлепшай краіне, якая ёсьць на сьвечце!

Калі я думаю пра гэта – уся наша гісторыя паўстае прад вачыма. Пакаленьнямі ідзе змаганьне, каб адрадзіць яе веліч і вольную моц. Крок за крокам, стагодзьмі гінулі лепшыя людзі, крок за крокам набліжаемся мы да мэты.

Думаньне пакаленьнямі мусіць быць ня толькі ў ацэнцы гісторыі, але і ў разуменьні будучыні народа. У сьведамасьці грамадзяніна нацыі мінулае, цяпершчына і будучыня народа суіснуюць адначасна. Гэтакай асобай вызначаецца нацыянальны ўзровень грамадства. Ва ўсе часы і пры любых умовах трэба спрыяць, каб была, узнікала і разьвівалася такая асоба. З гэтага гледзішча ідэалёгія і дзейнасьць Народнага Фронту цалкам адпавядае натуральнай патрэбе існаваньня і разьвіцьця нашай краіны.

Сёлета надыйшло некалькі круглых угодкаў нацыянальных падзеяў. Вясной мы адзначалі 90-годдзе аб’яўленьня незалежнасьці БНР, летам – 20 гадоў адкрыцьця Курапатаў, восенню – 20-годдзе першага масавага грамадзкага адзначэньня „Дзядоў” у Менску і першага сілавога сутыкненьня з капэээс-саўскім рэжымам на Беларусі. Нарэшце, 19 кастрычніка гэтага года споўнілася 20 гадоў Беларускаму Народнаму Фронту „Адраджэньне”.

Беларускія асяродкі ў Беларусі ў меру магчымасьці, ўлічваючы антыбеларускія абставіны рэжыму, адзначылі гэтыя даты і ацанілі іх агульнанацыянальнае значэньне. На гэтыя тэмы зьявілася каля дзясятка публікацыяў у друку і Сьціве. Практычна, усе яны падрыхтаваныя сябрамі нашай Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі Фронту. Рэжымная навука (як, зрэшты, і індывидуальныя дасьледчыкі) пазьбеглі пісаць пра гэтыя ўгодкі. Але яно можа й добра – менш глупстваў, некампэтэнцыі, безадказнасьці, фальшу і няпраўды трапіла на старонкі друку.

Мушу сказаць, што абарона і выяўленьне гістарычнай праўды ў антыбеларускіх абставінах – гэта таксама чын вялікага значэньня, асабліва ўлічваючы этнацыд і антыкультурную палітыку рэжыму.

З цягам часу значэньне гістарычнай працы ўсё больш узрастае. Мы, адраджэнцы, павінны своечасова гэта ўсьведамляць. Бо нават з упадкам рэжыму на Беларусі заўсёды знойдуцца аматары напляваць у народную мінуласць, утахціць у гразь дзеянні і людзей, што змагаліся за Беларусь, за волю супраць Масквы, расейскай агрэсіі і рускага імперыялізму.

Наша Кансэрватыўна-Хрысьціянская Партыя – БНФ ажыццяўляе працяг справы Народнага Фронту, той справы, якая прывяла нашу краіну да незалежнасьці і суверэннай беларускай дзяржавы. Гэта значыць, што мы робім і плянуем такую палітыку, якая выходзіць з нацыянальных інтарэсаў, адпавядае патрэбам людзей, спрыяе умацаваньню і разьвіцьцю беларускай дзяржавы, беларускай мовы і беларускай культуры.

Уплыў дзейнасьці, палітыкі і ідэалёгіі Фронту быў найбольшы ў першай палове 90-х гадоў. Дамогшыся незалежнасьці, але ня маючы ўлады, Фронт, тым ня менш (дзякуючы найперш свайму дзейнаму дэпутаткаму авангарду ў Вярхоўным Савеце), найбольш паспрыяў сістэмнаму і структурнаму стварэньню незалежнай беларускай дзяржавы. Дэпутацкая Апазыцыя БНФ у Вярхоўным Савеце ставіла ў першую чаргу задачы арганізацыі сістэмы і чыннікаў улады, якія забяспечваюць, выяўляюць і гарантуюць дзяржаўны суверэннітэт Беларусі. Гэта найперш – **нацыянальныя сымвалы, нацыянальнае воіска, нацыянальнае грамадзянства, нацыянальныя грошы (банкаўскія і фінансавыя сістэмы), нацыянальнае прадстаўніцтва за мяжой (амбасады)**. Усё гэта было дасягнута пры падтрымцы грамадства ў вельмі жорсткай барацьбе з савецка-камуністычнай прамаскоўскай намэнклятурай, якая (яшчэ раз нагадаю) трымала ў сваіх руках усю выканаўчую ўладу і мела пераважную („падаўляючую”) бальшыню ў Вярхоўным Савеце. Аднак заканатворчая перамога і тут сталася на баку дэпутацкай Апазыцыі БНФ. (Ізноў жа, нагадаю, гэта ня быў чуд, ня містыка, а вельмі дакладна распрацаваная

палітыка і тактыка дэпутатаў-фронтаўцаў, іхняя арганізаванасьць, умелае выкарыстаньне часовай няўпэўненасьці і ваганьняў намэнклятуры.

З канца 1992 года (пасля кансалідацыі савецкай рэакцыі з Масквой і ўключэньнем КГБ у намэнклятурную палітыку на Беларусі) барацьба ўскладнілася і перакінулася на ўсю краіну. Пэрыяд кебічускай рэакцыі (1993-1994) быў вельмі цяжкім, але спыніць незалежнасьць і нацыянальнае разьвіцьцё Беларусі непрыяцелям беларушчыны не ўдалося. Ідэі Фронту тады ўжо глыбока паўплывалі на перадавую частку грамадства. Разьвівалася беларуская школа і беларуская навука, тэатр і мастацтва, хутка ўзьнялася беларуская гістарычная навука, пазбаўляючыся ад рэпрэсіяў і фальсіфікацыяў, друкаваліся беларускія кніжкі. У вуснах людзей, нават незаўважна для іх, зьяўляліся нармальныя фронтаўскія азначэньні рэчаіснасьці, нармальныя беларускія думкі ў галаве (замест каляніяльна-савецкага бязладдзя паняццяў).

Унутраная акупацыя, прывядзеньне да ўлады Лукашэнкі і кантроль маскоўцаў над ключавымі пазыцыямі ўлады ў Беларусі зьмянілі сацыяльны парадок у беларускім грамадстве. На паверхню ўлады і ўвогуле кіроўных ды прадстаўнічых сфэраў дзяржавы ўсплылі прымітыўныя, малакультурныя людзі з мэнтальнымі дэфэктамі, нізкім узроўнем думаньня і паводзінаў. Пашыраецца хамства, бескультур’е, бяздушнасьць, беларусафобства. Усё гэта выявілася ў вярхах рэжыму і, адпаведна, глыбока пранікла і справакавала ўсё грамадства.

Абніжэньне культурнага ўзроўню грамадства – бадай што найбольш разбуральны вынік антыбеларускай улады і аўтарытарнага рэжыму на Беларусі. Я кажу „бадай што найбольш”, бо такое адразу і хутка не выпраўляецца. Спатрэбіцца доўгі час, і толькі пры ўмове мэтанакіраванай культурнай палітыкі (пачынаючы са школы і выхаваньня) можна будзе ў прыныце паправіць стан культуры грамадства да лепшага.

Прамаскоўскі рэжым забякаваў ня тое што ідэі БНФ, а ўвогуле выключыў усё жывое, беларускае з рэжымнай палітыкі і афіцыйнага ўжытку, ізаляваў школу і адукацыю, уводзячы ўзамен русіфікацыю і пакланеньне перад Масквой. У гэтым становішчы адраджэнская палітычная сіла павінна была ўзяць на сябе адначасна і функцыі нацыянальна-асьветніцкай арганізацыі. Фактычна, з такой „сінкратычнай” дзейнасьці і пачынаўся Народны Фронт за саветамі. Былі тыя ж праблемы, хіба што толькі па форме татальная русіфікацыя тады не праводзілася так па-хамску, адкрыта і груба, а заўсёды ілжыва пад прыкрыцьцём „будаўніцтва камунізму”, стварэньня „новой абшчынны, „*советский народ*” і г.д.

У Народным Фронце ад пачатку ўсе разумелі, што перш чым весці зь людзьмі палітычны дыялёг, трэба, каб існаваў дыялёг культурнай тоеснасьці. Тоеснасьць была парушана і папсавана саветамі, і тады Фронт узяў на сябе (адначасна з палітычнай) функцыю асьветніка і „будзіцеля”. Цяпер, ва ўмовах унутранай акупацыі і новай русіфікацыі грамадства, нацыянальна-культурнае і палітычнае асьветніцтва стала абавязковым зьместам нашай адраджэнскай дзейнасьці.

Мы зноў абнавілі яе больш-менш сістэмна ў гэтых цяжкіх умовах, пачынаючы з 2000 года. **Уплыў нашай працы на тэрыторыі, куды яна накіраваная, ёсьць ідэява заўважальны.** Асабліва хачу адзначыць паправу разуменьня ў грамадстве палітыкі Расеі ў дачыненні да Беларусі і ў цэлым у сьвечце. Нашай палітычнай тэрміналёгіяй (дзесьцігадовай даўнасьці) цяпер пачалі паўсюдна карыстацца ня толькі крытычна думачыя вольныя людзі і нядаўнія непрыёмальнікі элемэтарных фактаў, але нават асобы, якія раней над палітыкай не задумваліся.

Культурна-асьветніцкая і палітычная праца ў сфэры ідэі, накіраваная на грамадства, не дае імгненнага выніку. Патрэбны час (асабліва ўлічваючы афіцыйную контрпрапаганду і апартуністычную дзейнасьць падстаўной апазыцыі). Гэта добра відаць на прыкладзе разьвіцьця ідэі байкоту фальшывага галасаваньня.

Ідэя байкоту рэжымных выбараў узнікла ў Фронце пасля фальсіфікацыйнага і незаконнага рэфэрэндуму 14 траўня 1995 года. Стала выразна бачна, што ва ўладзе замацавалася прарасейская хунта і ад грамадства адабралі магчымасьць кантролю за галасаваньнем. У 1996 годзе, калі рэжым рыхтаваў антыканстытуцыйны пераварот і чарговы незаконны рэфэрэндум па зьмене Канстытуцыі, пытаньне байкоту было пастаўлена зноў, але не даведзена да канца. Сытуацыя тады яшчэ не сасьпела ў грамадстве ды і ў самым Фронце. Былі людзі, што не разумелі сутнасьці падзеяў, якія

плянаваліся рэжымам і адбываліся ў іх на вачах (пазьней гэтыя асобы вылучыліся ў „прагматыкаў”).

З 2000 года пытаньне палітычна абвастралася, бо ў канцы 1999 года рэжым Лукашэнкі і Масква стварылі небяспечны антызаконны фантом – аб’явілі антыканстытуцыйную так званую „саюзную дзяржаву” нібыта Беларусі і Расеі, і Расея пачала ствараць пад яе прыдуманая структуры.

Наступным этапам змоўшчыкі заплянавалі ўвядзеньне расейскіх грошай на Беларусі. Усе гэтыя пляны па ліквідацыі беларускай незалежнасці меркавалі замацаваць у так званым „канстытуцыйным акце” фантомнай „саюзнай дзяржавы”, які плянавалі прыняць на рэфэрэндуме.

Антынародны плян затармазіўся па адной прычыне: змоўшчыкі ня могуць дамовіцца аб уладзе, аб тым, хто будзе кіраваць фантомам СД (а фактычна, – Крамлём і Расеяй). Беларусы апынуліся ў закладніках гэтых гэбоўскіх авантурыстаў, а правядзеньне любых выбараў пры наяўнасці машыны фальсіфікацыі стала цяпер небяспечнай справай, бо змоўшчыкі могуць у кожны час далучыць да іх (на законнасьць тут ужо ніхто не зважае) рэфэрэндум аб „канстытуцыйным акце” СД.

Запабегчы рэалізацыі гэтай авантуры пры бессэнсоўнасці галасавання можа толькі байкот галасавання. З гэтага часу мы паслядоўна разьвіваем канцэпцыю байкоту выбараў у Беларусі, якія з-за фальсіфікацыяў і адлучанасці людзей ад кантролю над галасаваннем сталі небяспечнамі для грамадства і на якіх Расея магла б рэалізаваць свае анэксійныя пляны (асобна мы разглядаем прэзыдэнцкія выбары, але і тут магчымы байкот).

Нагадаю, што ў 2000 годзе, нягледзячы на процідзеянне Нямецчыны і Эўразьвязу, нам удалося правесці байкот у Менску. Першы тур выбараў у „палатку” праваліўся. Людзі не пайшлі галасаваць. Другі тур рэжым, ратуючыся, панічна і груба сфальсіфікаваў. Але ўдар быў нанесены. Шмат у каго расплюшчыліся вочы.

Пасьля 2000 года супроцьдзеянне байкоту стала выразна акцэнтаваным з боку рэжыму, з боку падстаўной „апазыцыі” і з боку Заходняй Эўропы. У Эўразьвязе дамінавалі немцы, і нямецкая дыпляматыя праводзіла палітыку, узгодненую з Расеяй і накіраваную на ліквідацыю беларускай незалежнай дзяржавы. Усё гэта рабілася пад выглядам барацьбы з „дэфіцытам дэмакратыі” у Беларусі, якую павінна была дапамагчы дэмакратызаваньне нібыта „дэмакратычнай” ўжо Расея, і з гэтага гледзішча „аб’яднаньне” Беларусі з Расеяй немцы лічылі станоўчым намерам. Пэўныя нямецкія колы, па ўсім відаць, уважалі, што ліквідацыя беларускай незалежнасці была б геапалітычна і эканамічна выгаднай для Нямецчыны.

У час сэрбскага крызісу ў верасьні 2000 года на міжнароднай канфэрэнцыі ў Беластоку Ганс Вік прагаварыўся, што яго дзейнасьць у Менску на пасадзе старшыні Місіі АБСЭ была накіравана на падрыхтоўку ўваходжання Беларусі ў склад Расеі. Зразумела, што пасьля байкоту 2000-га года „ўрадакратызатары” паказалі менскай падстаўной апазыцыі кулак (некаторыя зь іх удзельнічалі тады ў байкоце) і ў чарговы раз пастрашылі спыненнем фінансавання. Пасьля гэтага падстаўныя па сёньняшні дзень і слухаць ня хочуць пра байкот – так стала ім страшна.

Тым часам наша паслядоўная пазыцыя, асьветніцтва і тлумачэньні не засталіся страчанымі. Само жыцьцё паказвала людзям слухнасьць нашых ацэнак. Пэралом настаў у гэтым годзе. Паўсюдна на Беларусі людзі не пайшлі галасаваць, нягледзячы на прымус рэжыму і лямант заганяльшчыкаў ад падстаўной апазыцыі. Рэжым груба праваліўся і груба сфальсіфікаваў вынікі, бо заявілі пра 75 адсоткаў прагаласаваных, і гэта ў той час, як усе бачылі пустыя выбарчыя ўчасткі ў дзень галасавання.

Выбары не былі прызнаныя міжнароднай супольнасьцю за дэмакратычныя, улічваючы ўвесь комплекс парушэньняў. Факт байкоту быў, аднак, прыглушаны, змільшэраны ў існуючай прапагандзе рэжыму і ў Эўропе. Там і тут стараюцца пра байкот не ўспамінаць. Але нас гэта мала абходзіць, бо мы бачым, што адбываюцца істотныя зьмены ў настроях грамадства: людзі пазбаўляюцца страху і перастаюць баяцца. Пасыўны байкот восеньскіх выбараў у рэжымную „палату” ёсьць гэтаму пацвярджэньне. Наша праца над палітычнай асьветай і адносінамі людзей да фальшывых выбараў будзе прадоўжана.

У апошнія два справаздачныя гады наша Партыя працавала па сваіх асноўных палітычных накірунках: **нацыянальна-асьветніцкім, абароны**

дзяржаўнасьці і суверэнітэту, запабяганьня і недапушчэньня рэфэрэндуму аб так званым „канстытуцыйным акце” СД, крытыка і выкрыцьцё антыбеларускай палітыкі рэжыму, дзеянні і акцыі супраць русіфікацыі, выкрыцьцё этнацыду, падтрымка і будаўніцтва Народнага мэмарыялу Курапаты, падтрымка і ўшанаваньне нацыянальных сьвятаў, падзеяў, юбіляяў, сакральных асяродкаў і традыцыяў.

Аглядаючы гэтыя накірункі дзейнасьці, можна вылучыць некалькі акцыяў і працаў, якія мелі істотнае значэньне ў змаганьні з рэжымам. Тут адзначу найперш **акцыю „Аб адказнасьці за фальсіфікацыю прэзыдэнцкіх выбараў 2006 года”**. Сойм КХП-БНФ 10 сьнежня 2006 г. прыняў пастанову „Аб пытаньні ўзбуджэньня крымінальнай справы па факту фальсіфікацыі выбараў”. Пастанова была прынятая на падставе відэазапісу публічнага прызнаньня Лукашэнкі аб фальсіфікацыі выбараў 2006 года. Іскавая ініцыятыва і дачыненні з Вярхоўным Судом і Пракуратурай Рэспублікі Беларусь доўжыліся некалькі месяцаў, ускрылі ахоўніцкі змест юрыдычнай сістэмы рэжыму. Справа стала дакумэнтальнай ілюстрацыяй несвабоднай сутнасьці гэтай сістэмы.

Вялікай справай нашай Партыі ёсьць стварэньне Народнага Мэмарыялу Курапаты, догляд за ім і далейшае разьвіцьцё. Вясной мінулага года паслядоўнікі ворагаў чалавецтва зрабілі нечуванае злачынства – зламалі Курапацкі сакральны Крыж Пакуты. Належыцца вялікая падзяка сябрам нашай Партыі, Курапацкай Камісіі і Управе за хуткую рэстаўрацыю і аднаўленьне Сьвятога Кража (якая вымагала ўменьня, арганізацыі і тэхнічных затрат). У гэтым годзе, улічваючы ўзмацненьне арганізаванага вандалізму, сябры нашай Партыі наладзілі ахову Курапатаў. У выніку былі нарэшце злоўленьня вандалы, распачатая крымінальная справа. З цягам часу мы выкаранім ня толькі вандалізм на сьвятым месцы, але і выявім яго канкрэтныя арганізатары і натхняльнікаў.

Вельмі станоўча трэба адзначыць **акцыю „Асіміляцыя – злачынства супраць чалавецтва”**, якая доўжылася на працягу ўсёй другой паловы 2007 года. Было апавешчана больш тысячы дзяржаўных чыноўнікаў і кіраўнікоў. Партыя зрабіла патрэбную і карысную справу. Акцыя часова перапыненая, аднак, яшчэ не закончылася. Прынцып такіх дзеяньняў з адраслым пасылам інфармацыі трэба будзе аднавіць у наступным годзе. Тэматыка шырокая.

Цяпер, ва ўмовах сусьветнага эканамічна-фінансавага крызісу, выяўляюцца новыя тэндэнцыі ў палітыцы. Найбольш небяспечныя зрухі назіраюцца ў Расеі. Зьніжэньне цаны за нафту паралізавала асноўныя даходы гэбоўскай карпарацыі ўлады. Спыняецца вытворчасць, растуць цэны і беспрацоўе, паралізуецца гандаль і фінансавая сістэма. Гэбоўская і іншая маёмная алігархія вывозіць свае капіталы на Запад. Складваецца ўражаньне, што ніхто там не імкнецца эканамічна ратаваць Расею – ратуюць све грошы і ўладу.

Аналіз і вопыт паказваюць, што гэбоўская карпарацыя, якая захапіла ўладу ў Расеі, будзе чапляцца за яе з усіх сілаў і пойдзе на любыя ахвяры, каб затрымацца ля кіраўніцы. У становішчы крызісу і пры пагрозе для ўлады у Расеі расейская ўлада (каб захавацца) заўсёды выкарыстоўвае некалькі стандартных прыёмаў. Тыповыя захады Масквы ў гэтым выпадку: рэпрэсіі, тэрор альбо вайна (пажадана „маленькая” і „пераможная”), знаходжаньне зьнешняга ворага, каб пераклучыць імперскую мэнтальнасьць насельніцтва на змаганьне з „ворагамі Расеі” і гэтым (вайной) растлумачыць і апраўдаць жыцьцёвыя цяжкасьці людзей.

Ёсьць прыкметы, якія паказваюць на разьвіцьцё падзеяў якраз у ваенным накірунку. Гэта падрыхтоўка да нечарговых выбараў прэзыдэнта ў 2009 годзе (вяртаньне на пасад Пуціна), абвастрэньне вайскавай сытуацыі на Каўказе і прадажа (праз рэжым Лукашэнкі) сучасных ракетаў С-300 Ірану, што ў корані зьмяняе абставіны ў гэтым месцы і падводзіць Ізраіль і ЗША да мяжы вайны (узрасце неабходнасьць прэвентыўнага ўдару па ядзерных аб’ектах Ірану).

Разьвіцьцё такіх падзеяў можа вельмі некарысным чынам адбіцца на палітыцы ў дачыненні да Беларусі (жыцьцёвыя інтарэсы Беларусі могуць стацца аб’ектам міжнародных маніпуляцыяў). Мы мусім мець гэта на ўвазе ў сваіх аналізах і плянаваньні партыйнай палітыкі, фактычна, – палітыкі Адраджэньня.

Агрэсія Расеі супраць Грузіі, сусьветны фінансавы крызіс спрычыніліся да карэкцыі палітыкі Эўразьвязу ў дачыненні да рэжыму Лукашэнкі. І тут адкрыта выявілася тое, што было вядома ад пачатку – службовая (несамастойная) функцыя падстаўной „апазыцыі”. Палітычны прывал на

выбарах (народ не пайшоў галасаваць за псеўдапазыцыю) і адносіны Эўразьвязу, які павярнуўся тварам да Лукашэнкі, паказалі на сапраўднае месца гэтай публікі: альбо на сьметніку, альбо ў прыхожай рэжыму. Некаторыя (як так званая „Аб’яднаньня дэмілі”)) ужо засьведчылі, што хочучь у прыхожую, нават праграму і петыцыю напісалі ды адаслалі Лукашэнку.

Тым часам у Расеі, рыхтуючыся да абароны ўлады ў часе крызісу, Лубянка распусьціла ўсе свае агентурныя партыі „апазыцыі”, якія панастварала (так званы „Саюз правых сілаў”), і сфармавала „Правое дело”, якое супрацоўнічае з Крамлём і атрымлівае ад яго пасады. Тактыка зразумелая. У час магчымага грамадзкага абвастрэньня крамлёўцы ня хочучь мець нікага (нават квазіпазыцыйнага) піску супраць Крамля. Ім трэба, каб зьява пад назвай „апазыцыя” „пішчэла” за Крамль і гэтым самым тушыла б спробы антыўладнай кансалідацыі ў Расеі.

Выглядае, што па такім жа сцэнары хочучь пераліцаваць падстаўную апазыцыю і ў Беларусі (адна кантора – адны манеры). Акрамя гучаньня „прасіцельяў” рэжымных пасадаў з АДС і АГП пачалі зьяўляцца цяпер публікацыі ў афіцыйным і незалежным друку розных „аналітыкаў” ды параднікаў. Агентура пад псеўданімамі і без псеўданімаў піша ды прапануе гэтай псеўдапазыцый Калякіных-Лябедзек зноў падацца на службу да рэжыму, так бы мовячы, стаць „канструктыўнай псеўдапазыцый” і супрацоўнічае з нішчыцелямі народу. Мяркую, што яны, хутчэй за ўсё, пераліцуюць сябе, як старое паліто. Але вельмі цікава будучь выглядаць тады нашы прагматыкі з былога БНФ. Відаць, трэба ўсё ж час ад часу чытаць клясыкаў беларускай літаратуры, каб не прышлося выбіваць нагой табурэтку пад шыбеніцай Беларусі.

2008 год стаў падсумоўкай і наглядным сьведчаньнем краху так званых „прагматыкаў” ў палітыцы, людзей, што на этапе змаганьня захацелі спалучыць грамадзкія і прыватныя інтарэсы, палітычную барацьбу і асабістую выгаду ад гэтай барацьбы. У выніку – палітычны тупік. Бо барацьба патрабуе ахвярнасьці, а ня выгады.

Тым часам у беларускім грамадзтве ідуць павольныя глыбінныя перамены, якія ў сувязі з крызісам могуць абвастрацца. Галоўная сутнасць гэтых яшчэ часам схаваных глыбінных пераменаў у сьведамасьці беларусаў – гэта незадаволенасьць рэжымам і яго начальнікам; другое, як я ўжо адзначыў, – гэта пазбаўленьне ад страху і ад неадэкватнай ацэнкі расейскай палітыкі і, нарэшце, самае істотнае: у людзей намячаецца паварот да беларускага, да свайго.

Перамены, урэшце, павінны будучь пераўтварыцца ў рэальныя формы. Наша задача, абапіраючыся на ініцыятыву „Беларуская Салідарнасьць”, паскорыць і канкрэтызаваць глыбінныя працэсы грамадзтва, падрыхтаваць і прапанаваць узбуджанаму народу ідэі і пэрспэктывы, якія выльюцца ў новы Беларускі Народны Рух, у сілу, якая разбурыць дыктатуру і прамаскоўскі рэжым, ліквідуе бяспраўе і здзек, этнацыд і беларусафобства, рабаўніцтва людзей і хлусню, фальш і саветчыну і верне ўсіх у Беларусь, у харошую нашу краіну, у народную нашу дзяржаву.

21 сьнежня 2008 г.

Зянон ПАЗЬНЯК

„ТОВАРІШЧІ, ВСЁ ДЕЛАЕТСЯ ДЛЯ СТАБІЛЬНОСТІ”...

2 студзеня прамаскоўскі рэжым наладзіў усім беларусам рэзкае працьверазьвённае пасярод навагодніх сьвятаў. Абрнуўся курс беларускага рубля. Напоўны грамадзянаў штурмуюць абменьнікі, пазбаўляючыся ад рублёў, а таксама крамы, дзе яны выкупляюць дарагія тавары (тэлевізары, адзеньне, электроніку). У шэрагу крамаў адбыліся тэмперамэнтныя бойкі паміж пакупнікамі за тавар. Людзі набывалі па 2-3 лядоўні, па 20 пагэльняў і г.д. Усе ведалі, што ў бліжэйшыя дні рэзка падскочаць цэны на ўсе тавары ў крамах (на рынках цэны ўжо падскочылі). На правінцыйныя тысячы людзей узялі прыступам мясцовыя крамы і выкупілі ўсе запасы мукі, макаронаў, крупаў, запалак і мыла (тыповы ваенны нацюрморт). Усё адбылося так рэзка, што нават былы банкір Багданкевіч прызнаўся па Радзё Свабода, што не чакаў такога тэмпу абвалу. На прыканцы сьнежня Лукашэнка лётаў быў у Мас-

кву, сустракаўся з крамлёўскімі начальнікамі. Афіцыйна не даваў ніякой інфармацыі пра тое, аб чым яны там „беседовалі” (любімае гэбоўскае слоўца). Цяпер усім зразумела, што Масква дала адмашку на абвал нацыянальнай валюты Беларусі. На экранях тэлевізараў зьявілася гладкая фізіяномія з Нацбанку РБ і патлумачыла, што адбываецца: „Товарішчы, мы павысілі на 15% ставку рефінансирования. Всё это для того, чтобы привлечь наших граждан делать банковские вклады в белорусских рублях. Всё делается для стабильности, для блага человека...” Гэта быў самы пацешны эпизод пасярод чарговага акту беларускай драмы.

Янка Базыль

НОРАВЫ РЭЖЫМУ

Міліцыянты правяраюць, ці ёсьць у кватэрах забароненая літаратура

Праваабаронца з Баранавічаў Сяргей Гоўша паведаміў „Свабодзе”, што ў ягоную кватэру спрабаваў уварвацца міліцыянт: „Я быў у іншым месцы, калі патэлефанавала жонка і паведаміла, што ў дзьверы нехта груквае, кажа, што ён зь міліцыі, і патрабуе ўпусьціць у кватэру. Тут я падыходжу. Бачу, што гэта капітан міліцыі Бахарэвіч. Пытаюся, што ён хоча. У адказ заяўляе, што атрымаў загад начальства праверыць, ці ёсьць у мяне на кватэры забароненая літаратура. Патрабую ў міліцыянта дазвол пракурора на вобшук. Такого дакумэнту ў яго няма.”

Штраф за «незразумелую мову»

Прадпрымальніку з рынку «Ждановічы» Алесю Таўстыку далі 140 тысяч рублёў штрафу за тое, што ён... размаўляў на беларускай мове.

– Нібыта нейкая жанчына напісала на мяне скаргу ў абласную падатковую інспэкцыю, што я размаўляю з пакупнікамі на незразумелай мове, – распавядае прадпрымальнік. – «Незразумелая мова», наколькі я зразумеў, гэта беларуская, на якой я заўсёды размаўляю. Скаргу перадалі ў раённую падатковую інспэкцыю, але знаёміцца мне не далі. І прысудзілі мне штраф – 140 тысяч рублёў. Па нейкіх там правілах яны маюць права прымаць такія рашэньні. Аргументацыя была такая: маўляў, за некарэктную размову з пакупніком. Хоць тая жанчына наогул у мяне нічога не купляла. Проста прыйшоў чалавек, які пачаў лаяцца і абражаць мяне. Калі б гэта быў мужчына, дык я зь ім увогуле па-іншаму пагутарыў бы...

А. Таўстыка – адзін зь лідэраў прадпрымальнікаў, арыштоўваўся за сваю палітычную дзейнасьць.

(Паводле: Алесь Сьвятланіч, Народная воля)

ПАТРЭБНЫ НОВЫ НАРОДНЫ РУХ

(Выступ на сьнежаньскім Сойме Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ і Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”. Скарочана)

...Апошнія два гады мінулі ў вельмі неспрыяльных для Беларусі абставінах. Рэжым практыкаваў татальныя рэпрэсіі супраць усяго беларускага, нішчыцелі спрабавалі забараніць і нашу Партыю, але гэта ім не ўдалося. І хоць наша фармальнае становішча пасля рэпрэсіяў пагоршала (праблема памяшканьня, сувязі, сродкаў), але яно не спараджае няпэўнасьці. Наадварот, узрастае ўпэўненасьць. Бо мы адчуваем і назіраем вынікі нашай нацыянальна-асьветніцкай працы і перамогу нашай пазыцыі ў дачыненні да рэжымных выбараў і рэфэрэндумаў. Я маю на ўвазе нашу канцэпцыю байкоту, якую грамадзтва, нарэшце, пачало ўспрымаць і ў гэтым годзе сваім няўдзелам дапамагло праваліць фальшывыя выбары. Іх ніхто не прызнаў, акрамя Масквы.

Хачу зьвярнуць Вашу ўвагу, што над праблемай байкоту антынароднай выбарчай сістэмы мы працуем ужо скоры дзесяць гадоў. Першы станаўчы вынік, як вы памятаеце, быў ужо ў 2000 годзе, але толькі цяпер, у 2008-м, гэта наша пазыцыя праявілася ў грамадзтве як сістэмная зьява. Вы бачыце, што ёсьць энсэ ў паслядоўнай канцэптуальнай працы. Урэшце рэшт яна

(Фота А. Мілініца)

Рэжымны краявід у Беларусі. („Лінія Сталіна” – зьява, якой не было).

дае вынік. У прынцыпе, можна забякаваць цалкам рэжымныя выбары, і рэжым пачне задыхацца. Патрэбная мэтанакіраваная праца. Але пакуль будучы існаваць штрафбрэхеры ў выглядзе падстаўной апазыцыі, датуль будучы сур’ёзныя перашкоды ў нашым змаганні з рэжымам. На ліквідацыю штрафбрэхераў мы павінны будзем мабілізаваць само грамадства.

Па маіх назіраннях, маргінальная апазыцыя не існуе як сістэмная і колькасная палітычная сіла. Гэта пару дзясяткаў асобаў, якія сядзяць на замежных датацыях і знаходзяцца у Менску, генэралы бяз войска, самы стаяць у пікетах і самы раздаюць сумніўныя ўлёткі пра правы чалавека, напісаныя па-руску. Спыніць іхняе шкоднае існаваньне можна адным махам – перакрыць замежныя датацыі. Рэжым гэта ня робіць, бо яму лепш мець такую „падстаўку”, чымся сапраўды змагарны народны рух, праявы якога дыктатура імкнецца тут жа душыць.

Пра халуйства маргіналаў і поўзаньне перад Масквой мы пісалі ўжо шмат разоў, паказвалі іхныя імітацыі барацьбы і падлыжнасьць перад рэжымам. Але публіка не сарамлівая, і цыннізму няма канца.

Нядаўна так званыя „Аб’яднаныя дэмакратычныя сілы” напісалі пад кіраўніцтвам Яраслава Раманчука „праграму” „Новы эканамічны курс” і накіравалі яе Лукашэнку (*радыё „Свабода”, 11 сьнежня 2008 г.*). У „праграме” яны прапануюць Лукашэнку скасаваць Савет Міністраў і стварыць узамен „групу антыкрызіснага кіраваньня” пры адміністрацыі прэзідэнта, а кіраўніком гэтай „групы” просяць прызначыць аўтара „опуса”, гэта значыць Яраслава Раманчука. Нават тэкст указу аб прызначэньні напісалі і накіравалі Лукашэнку (каб аблегчыць, значыцца, яго клопат).

Ну, што тут скажаш? Даўно вядома (яшчэ з часу спробы пабудаваць „пэрпэтум мобіле”), што агульны ўзровень ідыятызму ў рэжымнай Беларусі лунае на недасягальнай вышыні. Тут гэта заразная хвароба, інфекцыйнае захворваньне. Вось гэта „дэмсілы”! Вось гэта „апазыцыя”! Сама просіцца на службу да праклятага „дыктатара”. Але іх можна зразумець: „свабоды” няма, дык часам і лейтэнантам хочацца „паруляваць”.

Ліквідацыя падстаўной маргінальнай „апазыцыі” для нас даўно зразумелая задача. Толькі, як аказалася, гэта няпростая задача. Бо пакуль існуе рэжым, будзе і гэтая ягоная „апазыцыя”. Яна для яго як нялюбая жонка: днём яе лупіць і б’е, а ночку сыпіць.

Падзеі ў Расеі, аднак (дзе Лубянка распусьціла ўсе свае так званыя „правыя апазыцыйныя партыі” і стварыла зь іх „Правое дело”, якое будзе супрацоўнічаць з Крамлём), нагадваюць, што аналягічныя перамены са статусам „падстаўной апазыцыі” ў прынцыпе магчымыя і ў Беларусі. Як бачым, так званыя „аб’яднаныя дэмсілы” ўжо імкнуцца ўвайсьці ў структуры антыбеларускага рэжыму (дакладней, хочучь вярнуцца туды, адкуль прыйшлі). Дарэчы, тут адчуваецца дырыжорская палачка з Масквы. Там расфармаваньне лубянскай „апазыцыі” ідзе поўным ходам, тамтэйшы „лідэр” „правых сіл” Мікіта Бялых ужо нават пасаду губэрнатару ад Крамля атрымаў.

Крызіснае становішча (маецца на ўвазе эканамічна-фінансавы сусьветны крызіс) абцяжарвае жыцьцё людзей, але адначасна стварылася лепшая

кан’юнктура (праўда, пакуль нязначная) для змаганьня за патрэбы беларусаў і за інтарэсы Беларусі. Сьтуацыя, аднак, у каторы раз пацьвярджае, што за Беларусь могуць рэальна і вынікова змагацца толькі людзі і сілы адраджэнскай накіраванасьці.

Антыбеларускі рэжым пачаў ў рэчышчы агульнага нацыянальнага нішчэньня ліквідацыю дробных прадпрыемальнікаў. Кожны адраджэнец разумее акупанцкі сэнс гэтай ліквідацыі (гэтак жа, як і ліквідацыю беларускай школы, мовы, сымволікі, саюзу пасьменьнікаў, беларускіх часопісаў, выдавецтваў, вёскі і сялянства і г. д.). Недаходзіць ён, гэты сэнс, толькі да прадпрыемальнікаў. Акупачынная палітыка ўжо даўно занялася імі шчыльна і жорстка. Яны ж лемантуюць і паўтараюць, як заведзеныя, лёзунгі сваёй кіроўнай агентуры: „Ніякай палітыкі!” „Мы па-за палітыкай”! Нацыянальна сьляпы чалавек бывае неадэкватны ў паводзінах.

Гэтак жа неадэкватна паводзяць сябе розныя канфармісцкая групу. У гэтым годзе рэжым прыняў антыбеларускі закон супраць мовы – увёў свой рэжымны правапіс і юрыдычную адказнасьць за парушэньне рэжымнай артаграфіі. Да ўводу закона ў дзеянне яшчэ больш чым паўтара гады. Яшчэ ёсьць час легальна пазмагацца за зьмены ў законе (як гэта правільна робяць А. Трусаў і ТБМ), пашукаць выхаду са становішча. Зрэшты, вымушанае падпарадкаваньне гвалтоўнаму закону дазваляе ўсё ж захаваць твар і, галоўнае, – пакінуць пратэст, сваю рацыю і магчымасьць барацьбы.

Не, канфармісты так ня робяць, яны йдуць здавацца заранёў з высока паднятымі ў гару рукамі. А потым будучы даводзіць, што ў гэтым і ёсьць іхныя пранцыпы.

Першай пайшла па такой дарожцы і адмовілася ад клясычнага правапісу рэдакцыя тыднёвіка „Наша Ніва”. Як кажуць, пайшлі на шыбеніцу са сваёй вярхоўкай (памятаеце гэты трапны антыбеларускі анекдот?).

У наступным годзе, адразу пасля Зьезду, нам трэба будзе актывізаваць нашу ініцыятыву „Беларуская Салідарнасьць” з акцэнтам на нацыянальна-палітычную асьвету грамадства. Маргінальная апазыцыя, як бачым, можа існаваць толькі ў дэнацыяналізаваным балоце, дзе няма крытэрыяў, акрамя славабудзтва. Перамена сьвядомасьці пераменіць абставіны. Гэта адзін аспект практычнага і крытычнага прыстасаваньня ініцыятывы. Другі аспект, які выяўляецца цяпер як грамадзкая патрэба, – гэта падрыхтоўка ідэйна-палітычнага грунту пад новы беларускі народны рух, які разгоніць маргінальную апазыцыю і пачне рэальнае змаганьне з прамаскоўскім рэжымам. (...)

14 сьнежня 2008 г.

Зянон ПАЗЬНЯК

Старшыня Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ і Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”

ДОМ ГЕНЭРАЛА

Выданьне „Вольнае Глыбокае” распавядае пра адкрыцьцё мясцовага краязнаўцы Эдманда Гірына. Ён высветліў, што ў мястэчку Лужкі Шаркаўскага раёну дагэтуль захаваўся дом, дзе жыў сьлынным беларускі генэрал Станіслаў Булак-Балаховіч. Распавядае рэдактар Уладзімер Скрабатун: „Жыў ён там з 1904 па 1914 гады. І працаваў упраўляючым у графа Плятара. Гэтыя зьвесткі – не сакрэт, паўсюль напісана, што ён жыў у Лужках. Але невядома было, што дом гэты захаваўся. Вось у чым інтрыга і адкрыцьцё. І гэты краязнаўца, Эдманд Гірын, ён мае намер зрабіць з Лужкоў мястэчка-музэй пад адкрытым небам. Там сапраўды, у тых Лужках, вельмі шмат захаваўся”.

(Фота з Сяціна)

Генэрал С. Булак-Балаховіч.

Юлія Рымашэўская
(Паводле *радыё Свабода*)

НАВІНЫ ЗЬНІШЧЭНЬНЯ КУЛЬТУРЫ

28 сьнежня 2008 г. Румынская газета „Adevarul” публікуе рэкламу свайго кніжнага выдаўніцтва, прапануючы чытачам купіць больш за 200 тытулаў сусьветнай літаратуры. Гэта выданьні румынскіх перакладаў Льва Талстога, Марка Твэна, Джэка Лёндана...

Наш камэнтар: Румынам ня сьнілася акупанцкае вычварэньне, якое наладзіла Масква ў беларускім літаратурным жыцьці за часы панявольеньня Беларусі. Нашу нацыянальную школу мастацкага і навуковага перакладу (адну з лепшых у Эўропе) расейскія акупанты грамілі кожны раз, як толькі зьяўлялася новае пакаленьне беларускіх інтэлектуалаў. Кароткі пэрыяд нармальнага разьвіцьця беларускай культуры ў 1990-94 гадах скончыўся чарговым пагромам. Краіна завалена маскоўскай макулатурай. Рэжым вымушае беларускія выдавецтвы друкаваць „русскоязычныя” выданьні. Шэдэўры сусьветнай літаратуры дагэтуль не гучаць на беларускай мове. Сталічны „ін’яз” існуе (па-за рэдкім выключэньнем) як „кузьня кадраў” для русіфікацыі, гэбоўскай агентуры і інтэр-панэлі. Пасьля зьнікненьня антыбеларускага рэжыму гэтая ненармальнасьць будзе выдалена з нашага нацыянальнага жыцьця.

Алесь Хадасевіч

„ГЭТА СТАЛА КАМЭРТОНАМ ДЛЯ ЗМАГАНЬНЯ З ІМПЭРЫЯЙ КПСС”

Ганна Соўсь: *Заснавальнік Беларускага Народнага Фронту і адкрывальнік Курапатаў Зянон Пазьняк – пра першае масавае шэсьце 30 кастрычніка 1988 году.*

Зянон Пазьняк: „На Дзяды 30 кастрычніка 1988 году, фактычна, адбылося першае выпрабавальнае сутыкненьне паміж сіламі таталітарнага імперскага СССР і новымі сіламі нацыянальнага вызваленьня. Адыходу гэтага сутыкненьня залежаў шлях, па якому пойдзе вызвольная барацьба ў Савецкім Саюзе. Камуністы хацелі навязаць крывавае вырашэньне канфлікту, каб задзейнічаць паліцэйскую ваенную сілу, якая ў іх была.

Таму ў ЦК кампартыі Беларусі была падрыхтаваная маштабная сілавая правакацыя і створаны камуністычны штаб правакацыі, які ўзначаліў сакратар ЦК па ідэалёгіі **Валер Пячэньнікаў**. Ён генэральна кіраваў апэрацыяй. З усёй Беларусі былі прывезеныя ў Менск аддзелы міліцыі, задзейнічана рэальна было каля 10 тысячаў чалавек. Былі перакрытыя ўсе дарогі на ўезьдзе ў Менск, у тым ліку Менская акружная дарога. Падняты Белполк і батальёны ўнутраных войскаў, частцы асабовага складу раздалі вогнестрэлную зброю і баявыя патроны. Да Ёсходніх могілкаў сыгналі мноства тэхнікі, якой менчукі яшчэ ніколі ня бачылі. Там было шэсьць вадамётных ваенных машын з вадзянымі гарматамі, машыны сувязі з рацыямі, мноства вялізных глухіх машынаў з закратаванымі вокнамі, аўтобусы з байцамі ў плястыкавых касках і каля двух дзясяткаў міліцэйскіх хапуноў. Курапаты таксама былі абкружаныя міліцыяй са шчытамі і з гумовымі палкамі. І хоць быў выходны дзень, 30 кастрычніка працавалі суды і пракуратура.

Каля могілак людзей пачалі трупіць газам і хапаць. Тымчасам на могілках хадзілі міліцыянты з сабакамі. Усю масу людзей абкружылі і прыціскалі да могілкавай агароджы. Правакуючы, яны чакалі нейкай каманды. Зразумела, што трэба было вывесці людзей з гэтых абцугоў.

Я пасьпеў прамовіць да ўсіх ня больш хвіліны і папярэдзіў, што рыхтуецца вялікая правакацыя, каб не паддаваліся на правакацыю і на бойку, каб трымаліся разам і каб выходзілі ў бок Уручча на Курапаты. Гэтым удалося зблытаць пляны правакатараў. Большая палова людзей пайшла на Курапаты, а частка засталася. Міліцыя падзялілася. Чуліся супярэчлівыя каманды і лаянка камандзіраў. Словам, правакацыя не ўдалася, хоць у той дзень зьбілі і арыштавалі больш за 70 чалавек.

Праз год мне стала вядома ад чыноў міліцыі, што намервалася людзей сьпіхнуць у стары сад, а там моцна пабіць, пусьціць кроў. Потым усю віну за гэта думалі ўзваліць на БНФ і расправіцца з Фронтам у зародку. У гэты

30 кастрычніка 1988 года, мітынг у полі на дарозе на Курапаты.

дзень мы перамаглі сваёй стрыманасьцю і арганізаванасьцю. Тут гандзісцкі мэтад змаганьня мірнымі сродкамі нам моцна дапамог. Плян камуністаў пацярпеў грандыёзны крах. У выніку пасьля 30 кастрычніка беларуская інтэлігенцыя, творчыя саюзы, навуковая грамадзкасьць адварнуліся ад камуністаў. Паўтаруся, гэта была наша нечаканая, вялікая і разумная перамога. Пасьля 30 кастрычніка Фронт пачаў бурна разрастацца па ўсёй Беларусі. Неўзабаве мы ўжо мелі масавую арганізацыю падтрымкі людзей.

Гэтая падзея мела розгалас па ўсім СССР. Менавіта яна стала камэртонам для мірнага змаганьня зь імперыяй КПСС. Камуністы пасьля 30 кастрычніка і разгромнай паразы ў Менску зразумелі, што сілавы мэтад барацьбы з Народнымі Франтамі прывядзе іх да краху. У выніку барацьба за дэмакратыю і незалежнасьць пайшла ў СССР мірным шляхам. Калі б тады, у 1988-м, мы б паддаліся на правакацыю, то пасьля таго, як нас патапілі б у крыві, кроў палілася б па ўсім Савецкім Саюзе. Характар расейцаў мы добра ведаем”.

17 кастрычніка 2008

(Інтэрв’ю: Ганна Соўсь, радыё Свабода)

ДЗЯДЫ Ё МЕНСКУ

2 лістапада на заклік Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ беларускія патрыёты прышлі да Гадзіннікавага заводу, што на праспэктэ Ф. Скарыны ў цэнтры сталіцы. Аб 11.00 пачалося мэмарыяльнае шэсьце ў бок Курапатаў. Больш за дзьве тысячы людзей неслі нацыянальныя Бел-Чырво-на-Белыя Сьцягі, выявы Пагоні, кветкі. Маладзейшыя неслі праз галоўную артэрыю горада крыжы, якія меліся быць усталяванымі ў Курапатах. Людзі неслі транспаранты „Ушануйма ахвяраў Курапат”, „Абаронім Беларусь ад расейскай агрэсіі!” Шэсьце гукала магутным хорам: „Жыве Беларусь! Жыве незалежная Беларусь!”. На скрыжаваньні праспэкту Скарыны і вул. Каліноўскага калёна прыпынілася на некалькі хвілінаў. Удзельнікі даўніх падзеяў, што ішлі ў калёна, распавялі моладзі, што з гэтага месца 30 кастрычніка 1988 года пачаўся змагарны выступ на Дзяды. А з таго выступу ўласна пачалася наша народная рэвалюцыя, што прывяла Беларусь да незалежнасьці.

Аб 14.30. калёна дасягнула Курапатаў і распачаўся мэмарыяльны мітынг. Людзі засьпявалі гімн „Магутны Божа”. Быў зачытаны зварот сп. Зянона Пазьняка, Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ – „Дзяды, Дзяды, будзьце з намі!” Выступілі сп. Юры Беленькі, выканаўца абавязкаў на Беларусі старшыні Фронту і Партыі, сп. Сяргей Папкоў, намесьнік старшыні Фронту і Партыі, а таксама сп. Валеры Буйвал, сакратар Управы Фронту і Партыі. Выступоўчы падзякавалі людзей за ўдзел у шматкілёмэтровым шэсьці. Адзначылі, што традыцыйныя мерапрыемствы на Дзяды злучаюць і мацуюць наш народ. Сёлета споўнілася 20 год з дня Дзядоў у 1988 годзе. Антыбеларускі рэжым ня здолеў сьцерці з народнай памяці тыя славытыя падзеі Адраджэньня Беларусі. Сьвет зьмяніўся з тае пары. Рассыпаўся наўны стэрэатып пра „дэмакратычную Расею”. Мы назіраем, як расейскі гэбзм пачынае адкрытую брутальную агрэсію на постсавецкай прасторы. Але народы ня згодныя на

вартаньне расейскай імперыі. Змаганьне за незалежнасьць і волю мужага грузінскага народу павінна быць прыкладам для нас. Калі будзе пагроза нашай Дзяржаве і незалежнасьці з боку расейскага агрэсара, беларусы таксама будуць бараніць ад захопнікаў родную зямлю – паводле нашай Канстытуцыі, нашай гістарычнай традыцыі і прыроднага права. Гэта ёсьць заповедаў нашых Дзядоў, якія на працягу стагоддзяў змагаліся супраць маскоўскай арды.

Мы з году ў год будзем прыходзіць у Курапаты. Бо нашы Дзяды дораць нам Боскае святло, гавораць аб сьвятым і вечным. Нездарма ненавісьнікі і ворагі Беларусі імкнуцца знішчыць нашу сьвятыню. Учора ўвечары нашы актывіты, якія дзяжурлі на тэрыторыі Народнага мэмарыялу ў Курапатах, схпілі двух расейскіх фашыстаў, якія знішчылі пяць крыжоў на магілах ахвяраў. Вандалаў здалі ў міліцыю. Але ўжо падчас складаньня пратаколаў беларусы адчулі, што прадстаўнікі ўлады спрабуюць схаваць сапраўдны сэнс падзеі, каб пазбавіць ад крымінальнай адказнасьці злоўжываючых злчынцаў. Аднак ня ўдасца гэтым знішчальнікам і тым, хто накіроўвае іх, пазьбегнуць адказнасьці. Ужо цяпер на іх ляжыць народны праклён і вечная ганьба. Яны будуць пакараны сурова і справядліва ў адпаведнасьці з літарай і зместам Закона.

На прыканцы выступіў паэт сп. Генадзь Тумаш. Ён гаварыў пра неабходнасьць бараніць родную культуру і мову, пра супраціў русіфікацыі. У паэтычных радках прагучала хваляваньне за будучыню Беларусі.

Усе, хто прышоў у Курапаты, адчулі: прышласць Беларусі сьветлая і прыўкрасная. Абсалютная большасьць удзельнікаў мерапрыемстваў – маладыя хлапцы і дзяўчаты, новае пакаленьне, якому належыць будучыня. Беларускі дух непераможны. Загіне імперыя зла, а наш народ будзе жыць вечна.

Пасьля заканчэньня мітыngu людзі ўсталявалі крыжы, усклалі кветкі, запалілі зьнічкі на магілах пакутнікаў. Над Курапатамі гучаў гімн „Магутны Божа”.

Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ. (В. Буйвал)

2 лістапада 2008 г.

ДЗЯДЫ, ДЗЯДЫ, БУДЗЬЦЕ З НАМІ!

(Выступ на Дзядох ў Курапатах 2 лістапада 2008 г.)

Дарагія землякі, дарагія фронтаўцы. Сёньня Сьвятыя Дзяды, і мы, як заўсёды, як васьмь ужо 20 гадоў, зноў тут, у Курапатах, разам з Дзядамі. Мы зноў, як і кожны год, прынеслі сюды на плячах крыжы на безыменныя, брацкія магілы народа. Гэтак стварыўся і ствараецца далей **Народны Мэмарыял Курапаты**.

Курапаты абверглі камуністычную хлусьню, быццам бы сталінскі тэрор і рэпрэсіі датычыліся ў асноўным толькі кампартыі і яе кіраўнікоў. Адкрыцьцём Курапатаў засьведчана, што быў плянавы генацыд Беларускага народа. Тут адкрытыя ўлікі масавага забойства – прастрэленьня рэшткі людзей. Нас вынішчалі мэтадычна і па графіку. На Беларусі была створана цэлая сістэма масавых расстрэлаў, якая працавала, як машына. За часы савецкай акупацыі (улічваючы 20-я гады) камуністы забілі ў нас больш двух мільёнаў беларусаў. Прыгтым за пэрыяд нямецкай акупацыі каля паўмільёна беларусаў забілі так званыя „савецкія партызаны”, кіруемыя з Масквы і маскоўскім НКВД.

Толькі ў Курапатах было расстраляна каля чвэрці мільёна людзей. У Беларусі такія вялікія і малыя Курапаты былі вакол кожнага горада. Адбывалася шырокамаштабнае вынішчэньне беларускай нацыі. У першую чаргу татальна забівалі ўсіх нашчадкаў беларускай шляхты і людзей шляхецкага паходжаньня. Потым знішчана была беларуская адміністрацыя (у тым ліку і камуністычная), выбівалі людзей творчых і інтэлігентных, масава вынішчалі сялянства. Сяляне працавітыя, гаспадарныя, заможныя былі расстраляныя, рэшта ператворана ў калгасных рабоў.

Дасьледваньне Курапатаў выявіла, што вынішчэньне беларусаў было плянавым. На кожную вобласць, раён і сельсавет з Масквы спускалася разнарадка на пастаўку ў турмы і на расстрэл пэўнай колькасці людзей у месяц. (Маскоўцы называлі іх гносьненьскім тэрмінам – „врагі народа”.)

Невыкананьне пляну і зрыў разнарадкі пагражала расстрэлам тым, хто быў адказны за выкананьне пляну. Кожны дзень па тэлефоне ў Маскву зь Менскага НКВД перадавалі зьвесткі пра колькасць асуджаных і расстраляных. А ў Маскве вёўся рээстравы ўлік забітых, асуджаных і вывезеных беларусаў.

Так працавала гэтая маскоўская машына забіваньня людзей. І нават вайна не спыніла расейска-бальшавіцкага генацыду. Вынайшлі новыя формы вынішчэньня вайной.

Расейска-бальшавіцкія злчынствы супраць чалавецтва не былі юрыдычна асуджаныя міжнароднай супольнасьцю. Прычына гэтага ў тым, што не была дабітая і знішчана ў сваім логаве маскоўская імперская гідра, якая спарадзіла бальшавіцкі генацыд. Наадварот, Заходняя Эўропа, Тоні Блэр, Жак Шырак, прэзыдэнт Клінтан (пасля паўраспаду савецкай імперыі ў 1991 годзе) зрабілі шмат, каб Маскоўшчына засталася на паверхні, каб яна не патопілася і без варункаў плыла далей. У выніку ў Расеі цяпер пануе гэбзізм – абсалютная карпаратыўная ўлада КГБ, энкавэдзісцкі рэжым прафашысцкага кшталту, які ўжо агрэсіўна шчэрыцца на вольны сьвет і бразгае зброяй. Нашчадкі тых, што забівалі ў Курапатах, уладараць цяпер у Расеі. З жалем прыходзіцца адзначаць, што палітычны Запад, спарадзіўшы камунізм і фашызм, так нічому і не навучыўся за ўсю крываваю гісторыю XX-га стагоддзя.

Народ, які падвергся генацыду і вынішчэньню, валодае асаблівым правам ў сьвесе. Гэта ёсьць зборнае права нявіннай крыві. Нікае пытаньне, якое датычыць існаваньня нацыі і яе жыцьцёвых інтарэсаў, ворагі чалавецтва ня могуць зманіпуляваць без уліку імі забітых мірных людзей з мэтай вынішчэньня. Гэта павінна быць уведзена ў **наш будучы вольны беларускі і міжнародны закон**. Гэты закон павінен абмежаваць забойцаў народа ў бясьчынствах над трунамі. І калі якія-небудзь варвары пачнуць пытацца, пагражаючы, ці трэба беларусам іхняя культура, свабода ці мова, то трэба найперш спытацца пра гэта ў тых, каго яны забілі толькі за тое, што былі беларусамі. Хай падымуць з магіл і спытаюць..

Два мільёны галасоў гучаць, сьведчаць з таго сьвету за жыцьцё Беларусі, за нашчадкаў, за вечны народ. Гэта галасы расстраляных нашых дзядоў. Гэта нашы саюзьнікі. Мы, і ўсе людзі, павінны іх чуць. Яны маюць права, каб іх пачулі, бо здабылі яго пакутлівай сьмерцю. На гэтым праве будзе вяршыцца і апошні Боскі прысуд. Сьмерць часткі народа праз генацыд – гэта вялікая наша страта. Але гэта ёсьць і вялікая наша сіла. Сіла трагедыі, перамога ідэй, якая павінна стацца законам.

Успомнім жа нашых дарагіх і вялікіх дзядоў, каб ніхто не застаўся забыты. Тут і вялікія нашы пісьменьнікі, і паэты, і вялікія змагары за шчасьце Беларусі. Але я хацеў бы ўспомніць найперш майго сябру, сьціплага найвыдатнейшага чалавека і шчырага беларуса, зь якім мы некалі разам хадзілі па Курапатах, марылі пра справядлівасьць і сьветлы дзень. Гэта імя Яўгена Ігнатавіча Шмыгалёва, падпісанта артыкула „Курапаты – Дарога сьмерці”. Гэта быў чалавек рэдкаснай прыстойнасьці і сьветлай веры. Апошні раз я бачыўся зь Яўгенам Ігнатавічам у восень 1995 года. Ён быў, як заўсёды, спакойны, але вельмі сумны.

– Што з табой, Ігнатавіч? Што за бяда?

– Бяда, – паўтарыў Шмыгалёў. Пасьля доўгага маўчання ён сказаў мне, што хворы невылечнай хваробай і што яму адмерана яшчэ паўтары-два гады.

Цяжкае гэта было прызнаньне. Яўген Ігнатавіч памёр 1-га верасьня 2000 года. Меў 72 гады. Вечная памяць. Пухам зямля.

Успомнім жа добрымі словамі нашых дзядоў і зразумейма, што ўсе мы разам: і тыя, што там, і тыя, што тут. І метафізыка, і рэчаіснасьць існуе ў адным. І ў гэтым – духоўная вечнасьць чалавецтва і духоўная сіла народа.

Хвала дзядам! Слава Беларусі! Дзяды, дзяды, будзьце з намі!

Дзяды ў Лошыцы

Працягваюцца нашы Дзяды. 9 лістапада акцыя КХП – БНФ адбылася ў Лошыцы на месцы былога яру, дзе некалі, у 1937 годзе, расейскія энкавэдзісты расстрэльвалі людзей.

Так склалася наша цяжкая гісторыя, што мы першым чынам мусім захаваць памяць пра генацыд. Гэта вельмі важна для разьвіцьця і нацыянальнага адраджэньня народу, бо ўзбуджае пачуцьцё неспатолі духа – неажыцьцёўленай справядлівасьці, да якой імкнецца кожны чалавек. Памяць пра генацыд гуртуе тых, што засталіся жыць, вядзе да супольных разваг

і дзеянняў на лепшую прышласць. Гэта натуральная духоўная рэакцыя людзей на небяспеку. Курапаты якраз добра засведчылі гэты працэс.

Мы бачым, што дзіўным і заканамерным чынам Дзяды ператвараюцца ў галоўнае духоўнае свята беларускага народа і нацыянальнага адраджэння. Гэта вельмі станоўчая зьява. Падтрымлівайма яе. Адзначайма ў скрусе, моцнасьці духа і ў пашане, ведаючы, што кожны з нас, фронтаўцаў, аддаў гэтай справе часцінку сваёй душы, працы і добрых разваг. Байкот рэжымных выбараў нашым насельніцтвам паказаў, што час мянецца. Наперадзе лепшыя дні. Набліжайма іх зь вераю і спакоем, з моцаю і надзеяй.

Хвала, слава і шанаваньне Дзядам!

Зянон Пазьняк

9 лістапада 2008 г.

ВЫРАДЖЭНЬНЕ. ЗЛАВЕСНЫ ЗНАК УНУТРАННАЙ АКУПАЦЫІ

У беларускай вёсцы у цэнтры Беларусі вяскоўцы-беларусы зьбілі адна-вяскоўца-беларуса за размову па-беларуску. Гэты змрочны сымвалічны факт можна прыраўняць да „жмені пустых архаў“.

Цытата з радыё „Свабода“: „15 лістапада вядомага мастака Алесь Пушкіна ў вёсцы Бобр Крупскага раёну цяжка зьбілі 5 мясцовых хуліганаў, сярод якіх быў навучэнец школы міліцыі Сяргей Шынкевіч. Прычынай агрэсіі стала беларуская мова.“

Пакалечаны Пушкін, відаць, адчуў, як сьведомы беларус і як мастак, панурую сымваліку зьявы і пасля арышту разбойнікаў прапанаваў ім выбар: альбо крымінальная справа і турэмная камэра, альбо пакаяньне ў царкве. Ёсць прыйшлі ў царкву...

Мастак за свой кошт даў ім фармальны шанец не памерці вырадкам. Але гэта толькі яго сымваліка. Подых выраджэння трывае далей. Людзі, якіх узрушыла і зацікавіла гэтая падзея, абмяркоўваюць выключна толькі разумны ўчынак мастака Пушкіна, але жах праклятага часу нацыянальнага суіцыду, увасабленьнем якога сталі пяць вырадкаў, вымагае задумацца ўсім, як на краі бездані, пра выбар усіх.

Мар'ян Ванькевіч

ЯК АДБЫВАЕЦЦА ЎНУТРАННЯЯ АКУПАЦЫЯ

Інфармацыя за лістапад. Беларускія прадпрымальнікі паспрабавалі па гаспадарчых справах патрапіць на тэрыторыю вялікай часткі Супрацьпаветранай абароны, што на скрыжаванні вуліцаў Якуба Коласа і Бялінскага ў Менску (пры саветах там быў штаб ПВА Беларускай Ваеннай акругі). Іх спынілі і патлумачылі, што палову тэрыторыі займае цяпер расейская армія, маўляў таксама ПВА. Расейскія афіцэры па-за часткай ходзяць у цывільным. Жывуць таёмна са сваімі сем'ямі ў новабудоўлях Уручча.

Карэспандэнт

НЕКАЛЬКІ НЕАБАВЯЗКОВЫХ ЗАЎВАГ

У апошні час на маю э-по прыходзяць лісты ад маладых сяброў Беларускага руху. Пытаюцца пра Васіля Якавенку ў сувязі зь нядаўняй публікацыяй у „Народнай Волі“ ліста гэтага аўтара, дзе крытыкуецца мая асоба. („Дазвольце не пагадзіцца...” – „Народная Воля”, – 2008, 3 кастрычніка.) Шчыра кажучы, ня маю ніякай ахвоты пісаць на гэтую тэму, камэнтаваць гэты ўзровень і марнаваць час на пустое. Я не адказваў нават камуністам. Проста рабіў сваю справу далей. Цяпер, праўда, вырасла новае пакаленьне ў неспрыяльных умовах і трэба ўсё ж нешта сказаць

Ліст В. Якавенкі вымоўны і па стылю, і па думках, і нават па цытатах. Аўтар пры нагодзе выказваецца ў мой адрас у гэтым стылі ўжо 20 гадоў. Ня бачу ніякай патрэбы ўдакладняць ягоныя крыўдлівыя дакоры. Тым больш, што па сутнасці падзеі няма прэтэнзіяў. Я сапраўды паставіў пытаньне аб выгнаньні Якавенкі з Аргкамітэту БНФ за антыфронтаўскія дзеянні, паводзіны і публікацыі. І Аргкамітэт з ім разьвітаўся.

Праблема, аднак, была шырэйшай, пра якую ў Фронце ведалі далёка ня ўсе. Умоўна яе можна назваць кшталтам „Пазбаўленьне ад агентуры”. Калі б гэтая праграма ня дзейнічала і калі б я ёй не цікавіўся, то Фронт разьбілі б, растварылі б і атапілі б у самым пачатку.

Якавенка прыйшоў не адзін, адразу прывёў з сабой прыгожую маладую сакратарку, якая пісала ўсе пратаколы Аргкамітэту і добра гаварыла па-беларуску. Толькі ніхто яе дагэтуль ня ведаў. А калі даведаліся – аказалася жонкай афіцэра КГБ, якая прысутнічала ў Фронце, як кажуць, „па сумяшчальніцтву”. (Потым яна займалася бізнэсам, а пазьней, ужо за гэтым рэжымам, працавала на радыё „Свабода” журналісткай і фігуравала ў якасьці палітычнага ўцекача, якога быццам бы пераследуе рэжым Лукашэнкі. Цяпер працуе ў Празе шэф-рэдактарам чэшскай вэрсіі крамлёўскага часопіса „Россия в глобальной политике”, добра гаворыць па-чэшску.)

Наступным пратэжэ Якавенкі быў такі суб'ект па прозьвішчу Жураўлёў. Фронт, паверыўшы рэкамендацыі, ледзь жылы ні парваў, агітуючы і штурхаючы яго ў Вярхоўны Савет СССР. Калі разабраліся, было ўжо па часе. Жураўлёў стаў Народным дэпутатам СССР ад БНФ (і ён там „навыступавіў”). Прыводзілі іншых „змагароў” „за свабоду” (з трыма літарамі ў вачах, як у Пуціна), якіх даводзілася адшываць з парога.

Васіль Быкаў у „Доўгай дарозе да дому” апісваў, як у самым пачатку Аргкамітэту БНФ да яго на кватэру прыйшлі Алесь Емельянаў і Васіль Якавенка і пачалі гаварыць пра неабходнасьць лідэрства ў Фронце. Размова скончылася тым, што Быкаў сказаў Якавенку, а чаму б яму самому „не зрабіць тое”? Так Якавенка, з падачы Васіля Ўладзімеравіча, стаўся каардынатарам і пачаў праяўляць актыўнасьць ў змаганьні за „перабудову” зь лепшымі сіламі КПСС, мяркуючы, што „перестройка – наша судьба”. (У мяне ўзнікла адчуваньне, што ён яшчэ й цяпер так думае.)

Алесь Емельянаў (пазьней сябра Сойму БНФ) напачатку Фронту рабіў шмат карыснай каардынацыйнай працы. Быў адданым беларусам. Летам 1991 года ён ня вытрымаў падвойнага жыцця, зьявіўся ў рэдакцыю газэты „Свободные новости” і заявіў пра сваё супрацоўніцтва з КГБ. Матэрыял у газэце так і называўся: „Я был сексотом КГБ” („Свободные новости”, – 1991, чэрвень, №10, с. 7). Гэта было палітычнае харакіры, але застацца сумленным чалавекам і беларусам для Емельянава было вышэй. І, трэба сказаць, фронтаўцы па-чалавечаму ўспрынялі і зразумелі ягоны ўчынак. Пасля сьмерці ўспомнілі яго добрым і шчырым словам.

Але, на жаль, такі сумленны рахунак зрабіў толькі адзін Емельянаў. Шэраг іншых „дэмакратаў”, па ўсім відаць, будуць кусаць і пакусваць бясконца, жывучы са сваім цяжкім грузам да сьмерці.

Ужо заўважана, як некаторыя з гэтай публікі („апазыцыянераў” ды „дэмакратаў”) пры ўспамінаньні майго імя трацяць раўнавагу, сыскаюць зубкі і кулачкі. Але дарэмна непакояцца таварышы. Усё ж такі ім моцна пашанцавала з прэзыдэнтам і вярхоўным начальствам. У адваротным выпадку ўступіў бы ў дзеянне закон аб люстрацыях, і пасыпаліся б яны, як гарох. Зрэшты, усё яшчэ наперадзе. Усё лепшае – перад намі.

Зянон ПАЗЬНЯК

7 кастрычніка 2008 г.

ЛУБЯНСКІЯ ПАГРОМЫ Ў РАСЕІ

5 сьнежня 2008 г. Румынская газэта „Evenimentul Zilei” піша пра паліцэйска-гэбёўскі напад на штаб-кватэру таварыства „Мэмарыял” у Пецярбурзе. У сядзібу ўварвалася група замаскаваных асобаў. Яны правялі ператрус і вывезьлі ўсе архівы таварыства, вынік шматгадовай працы па збору матэрыялаў аб савецкіх палітычных рэпрэсіях.

Наш камэнтар: Лубянка пайшла напрамом. Зусім нядаўна гаспадары Крамля „самараспусьцілі” ўсіх нямцовых-хамакадаў („правыя сілы”) і скляпалі зь іх пракрамлёўскае „Правое дело”, надаўшы яму ў якасьці партыйнага сымвала чырвоную зорку (!!!). З праваабаронцамі справа замарудзілася. Яны самаліквідавацца не захачелі. Старшыня Маскоўскай Гэльсінскай групы Л. Аляксеева і яшчэ 50 праваабарончых арганізацыяў Расеі дэманстрацыйна адмовіліся ехаць на арганізаваны Крамлём-Лубянкай „праваабарончы зьезд”, які мае адбыцца ў Пензе. Там, зразумела, мяркуецца стварыць пракрамлёўскае „Праваабарончае дело”. Тады гэбэ пачало граміць архівы няўступлівых. І можна было б ім паспачуваць. Калі б мы ня ведалі, колькі разоў гэтыя піцёрскія і маскоўскія праваабаронцы тусаваліся ў Менску, падтрымліваючы падстаўных вінчучоў-мілінкевічаў. Можа яны ня ведалі, што гэта ўсё лубянскі праект? А-я-я-я-яй!

Юрка Марозаў

КНІГІ ПРА БЕЛАРУСКАЕ АДРАДЖЭНЬНЕ*

Навалі маскоўскай макулатуры, татальнай русіфікацыі кнігадруку ў нашай краіне супрацьстаяць беларускія аўтары, якія ствараюць беларускія кнігі ў замежжы. У 2007 годзе вышлі ў свет дзве чарговыя кнігі Зянона Пазьняка, а таксама кніга Галіны Пазьняк.

„Дарога” – новая кніга паэта і фотамастака Зянона. Нізка фотаздымкаў адлюстроўвае краявіды беларускай зямлі, помнікі архітэктуры Вільні. Яны часам камэрныя, часам дыхаюць прасторай і веліччу. Глыбокая філасофія вершаў і фотакарцін Зянона даступная кожнаму чалавеку, у якога жывая душа і шчырае сэрца. Тонкай лірыкай прасякнуты вершы пра каханьне, родны край, чалавечы лёс („Наша зямля”, „Настальгія”, цыкл „От добра”). Пафас барацьбы за Айчыну, нацыянальнай гісторыі гучыць у вершах „Белы рыцар”, „Прадвызначэньне”, „Вечны вобраз”. Асобная глава выданьня – гэта вершы і фота, прысьвечаныя Амэрыцы. Аўтар глядзіць на чужыну праз прызму беларускай душы. Кур’ёзныя ўражанні і яркія перажыванні пераплятаюцца ў радках і фотавобразах небеларускага жыцця. Беларусь для Зянона – „У сьвеце чужым / Толькі адна апора, крыніца цяпла...”

Кніга „Развагі” Зянона Пазьняка мае падтытул „Канцэпцыя новага Беларускага Адраджэньня. Кн. 1, артыкулы і матэрыялы (1990 – III. 1996)”. Сам аўтар вызначае ў прадмове галоўную задачу выданьня: „Адлюстравіць сутнасьць палітычнага становішча і канцэпцыю дзеяньняў Беларускага нацыянальнага Адраджэньня, канцэпцыю, якая прывяла да перамогі – здабыцця незалежнасьці Беларусі”. Кніга прадстаўляе артыкулы Зянона Пазьняка і інтэрвію зь ім, надрукаваныя ў беларускім друку на працягу змагарных шасці гадоў. У гэтых тэкстах адчуваецца жывы пульс падзеяў, сфармуляваны адэкватныя высновы і прагнозы, якія здзейсьніліся праз пэўны час. Сабранае разам, гэта больш чым публіцыстыка ў звычайным сэнсе слова. Гэта хутчэй энцыклапэдыя Беларускага Адраджэньня, на старонках якой разгарнуліся драматычныя падзеі нашай эпохі. Удзельнікі тых падзеяў многае ўспомняць, знойдуць сваё месца ў плыні адлюстраваных фактаў. Для маладых гэтая кніга ёсьць сапраўды непаўторны гістарычны матэрыял дзеля асэнсаваньня часу, у якім яны не жылі. Аўтар зрабіў вялікую працу па збору і сістэматызацыі матэрыялу. Кніга мае высокае навуковае значэньне.

Выданне ілюстравана выдатнымі дакумэнтальнымі мастацкімі фотаматэрыяламі. Некаторыя з фотаздымкаў публікаваліся ў тых часы. Але многія апублікаваны ўпершыню. Шматтысячныя дэманстрацыі і мужны супраціў самотнага беларуса, партрэты папличнікаў, плякаты з вельмі вострымі тэкстоўкамі ў руках дэманстрантаў, і самае галоўнае – яркі кантраст паміж светлымі тварамі змагароў-

адраджэнцаў і дзікімі партрэтамі ненавісьнікаў Беларусі. Гэтае супрацьстаяньне і дагэтуль вызначае сэнс сучаснае беларускае гісторыі.

„Беларусь у сэрцы” – аўтабіяграфічная кніга Галіны Пазьняк. Але па волі лёсу біяграфія аўтаркі сталася часткай біяграфіі нашай краіны. Знаходзячыся ў цэнтры барацьбы за незалежнасьць Беларусі, Галіна Пазьняк занатавала і апублікавала цяпер шэраг фактаў і падзеяў, якія без яе памяці і яе пэра забыліся б і яшчэ горш, сталіся б аб’ектам для фальсіфікацыяў і прыдумак (што мы, на жаль, назіраем цяпер у „мемуарах” некаторых дзеячаў, роля якіх у нацыянальным Адраджэньні была мягка кажучы сумніўнай). Мова кнігі жывая і сакавітая, чытаецца на адным дыханні. Аўтарка перадае настрой, фарбы падзеяў, прадстаўляе чытачу праўдзівыя карціны часу. Вось, напрыклад, старонка, прысьвечаная 100-тысячнаму мітыngu 26 лютага 1990 г. у Менску, калі фронтоўка прымусіла генсека КПБ здаць ахвяраваньне на БНФ: „Я з сябрамі збіралі на мітыngu ахвяраваньні. Я нечакана разварочваюся да Я. Сакалова і са сьмехам прапаную: ахвяруйце на Народны Фронт! Сакалоў бездапаможна і разгублена адступіў на крок-другі. Каб адчапіцца, ён кінуў у скрыню пяць рублёў. Сьмяялася ўся плошча...” Главы, прысьвечаныя змагарнай працы ў Менскім гарсаеве, у структурах Народнага Фронту, за межамі радзімы, узбагачаны фотаздымкамі.

Тры кнігі пра нацыянальнае Адраджэньне – надзвычай важны ўнёсак у беларускі кнігадруку на працягу ўсяго аднаго года. Цяпер і праз дзесяцігоддзі яны абавязкава знойдуць свайго чытача.

Валеры Буйвал

ЛІСТАПАД НА СЛУЧЧЫНЕ

Кансэрватыўна-Хрысьціянская Партыя – БНФ правяла мэмарыяльныя мерапрыемствы ў гонар 88-х угодкаў Слуцкага Збройнага Чыну. 30 лістапада аўтобус з менскімі сябрамі Партыі ад’ехаў на Случчыну. Патрыёты наведлі мясціны, дзе адбываліся галоўныя падзеі Слуцкага Збройнага Чыну: вёскі Грозаў і Семяжава, а таксама мястэчка Вызну (цяпер Чырвоная Слабада). Людзі сьпявалі рэлігійныя і ваярскія гімны каля манумэнтальных крыжоў, усталяваных фронтоўцамі ў 1990-я гады, ускладалі кветкі, запальвалі зьнічкі. Над грамадой луналі нацыянальныя Бел-Чырвоная-Белыя Сьцягі, харугва з выявай Пагоні. На мэмарыяльных мітынггах выступілі сакратары Управы Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ сп. Валеры Буйвал і сп. Алесь Чахольскі. Яны казалі пра вялікі подзвіг сьнежных 1920 года засланлі Беларусі ад расейска-бальшавіцкай арды. Сілы былі няроўныя, вораг меў лепшую зброю, чырвоныя камісары гналі ў бой дзесяткі тысячаў паднявольных людзей. Але палкі слущкіх дабраахвотнікаў грамілі ворага, гналі яго з сваёй зямлі, змагаліся, пакуль ставала сілы.

Гэты подзвіг меў вялікае гістарычнае значэньне для нашай краіны. Мужны супраціў народу на Случчыне вымусіў бальшавікоў адмовіцца ад поўнага зьнішчэньня Беларускай дзяржаўнасьці і пайсьці на ўтварэньне БССР. Такім чынам, слущкія героі змагаліся і за нашу будучыню, за Беларускаю дзяржаву, адраджаную ў 1991 годзе. Але падзеі тае пары даюць нашым сучасьнікам таксама іншую навуку. У 1917-20 гадах значная частка насельніцтва Беларусі засталася пасіўным назіральнікам нашай нацыянальнай драмы. Многія людзі меркавалі адседзецца, прыставацца да „новай улады”.

Маскоўскія акупанты, захапіўшы нашу краіну, з першых дзён пачалі здзяйсняць палітыку генацыду беларускага народу, зьнішчэньня нашай культуры і мовы. Гісторыя паўтараецца сёньня на новым вітку. Зноў Масква ашчэрваецца на Беларусь. Зноў пад абяцанкі „зямнога раю” і „славянскага адзінства” Крэмль разьлічвае беспакарана зьнішчаць наш народ і эксплуатаваць нашыя нацыянальныя багацьці. Менавіта дзеля выкананьня гэтага праекту дзейнічаюць на Беларусі прамаскоўскі марыянэткавы рэжым і прышпіленая да яго прамаскоўская псеўдапапыцця. Беларусы не павінны даць сябе падмануць. Трэба салідарна абараніць нашу Айчыну ад лютага ворага, які зноў лезе на нашу зямлю з сваімі „іскандэрамі”, мафіяй і імперскім маразмам.

* Зянон. Дарога. (Вершы і фатаграфіі). Варшава-Вільня, „Беларускія Веды”, Таварыства Беларускай Культуры ў Летуве, 2007 – 430 ст., іл. Зянон Пазьняк. Развагі. Канцэпцыя новага Беларускага Адраджэньня. Кн. 1, артыкулы і матэрыялы (1990 – III. 1996). Варшава-Нью Ёрк-Вільня, „Беларускія Веды”, Таварыства Беларускай Культуры ў Летуве, 2007 – 312 ст., іл. Галіна Пазьняк. Беларусь у сэрцы. Варшава-Нью Ёрк-Вільня, „Беларускія Веды”, Таварыства Беларускай Культуры ў Летуве, 2007 – 240 ст., іл.

Выступоўцы нагадалі, што беларусам удалося стварыць 100-тысячную нацыянальную армію ў жніўні-верасне 1917 года. Але яна была далёка ад Беларусі – на Румынскім фронце. У 1920 годзе было недастаткова сілаў, каб разграміць маскоўскіх захопнікаў. Нацыя павінна мець сваю армію, сапраўды нацыянальнае войска, прасякнутае не „савецкім патрыятызмам”, а беларускім змагарным духам. І жыць наша армія павінна на роднай беларускай мове, а не на мове акупантаў. Тады наш народ будзе непераможным. У Вызьне людзі ўсклалі кветкі на месцы, дзе вандалы колькі гадоў таму зламалі манументальны крыж. Камандаў вандаламі мясцовы служба РПЦ ў сутане. Ён крычаў, калі знішчалі крыж: „Убрать сей сатанинский крест! Неправильный крест!” Гістарычная форма беларускага Крыжа – Крыжа Еўфрасіньні Плоцкай – выклікала нянавісьць у расейца з РПЦ. І гэта таксама навука беларусам. Служэньне Богу і народу на Беларусі можа быць толькі на беларускай мове, з любоўю да нашай традыцыі і духоўнасці. Усё акупанцкае – ад нячысыцка.

На прыканцы праграмы менчукі прыехалі ў Слуцк. Праз цэнтар горада прайшло шэсьце пад Бел-Чырвона-Белымі Сьцягамі, да якога далучыліся мясцовыя жыхары і сябры Партыі з Салігорска, Баранавічаў, Капыля. Людзі неслі транспаранты „Слава змагарам Слуцчыны!”, „Абаронім Беларусь ад расейскай імперскай агрэсіі!” Перад гістарычным будынкам, дзе ў лістападзе 1920 г. адбыўся зьезд Слуцчыны, быў праведзены мэмарыяльны мітынг. Быў заслуханы зварот сп. Зянона Пазьняка, Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ – „88-я гадавіна Слуцкага змаганьня.” Выступіў сп. Юры Беленькі, выканаўца абавязкаў у Беларусі старшыні Фронту і Партыі. Выступоўца гаварыў пра вялікую маральную сілу народнай памяці. Акупацыйныя ўлады ўвесь час імкнуліся і спрабуюць цяпер зацерці памяць пра подзвіг слуцакоў. Яны баяцца народнай памяці, што дае сілу і ўпэўненасць у барацьбе за волю і незалежнасьць. Але ня ўдасца знішчальнікам Беларусі пазбавіць нас нашых духоўных каштоўнасцяў, слаўных імёнаў беларускіх герояў, ня ўдасца навазаць нам антычалавечыя псэўдакаштоўнасці. Маскоўская імперыя, супраць якой змагаліся слуцакі, выходзіць цяпер на чарговы віток самаразбурэньня.

Сакрушальны эканамічны крызіс выклікае і сацыяльную катастрофу ў Расеі. І што ж робіць у гэтай сытуацыі мясцовы прамаскоўскі рэжым? А рэжым кажа беларусам: „У маскоўскім банку крах. І таму трэба несці свае грошы ў гэты банк...” Такая вычварная логіка гэтага небеларускага рэжыму, што існуе на нашай зямлі. Яны прывязваюць Беларусь яшчэ больш да хвораі, правальнай і няшчаснай Расеі. Наш народ павінен не дапусьціць нацыянальнай катастрофы ў абдымках з Імпэрыяй Зла. Наша выратаваньне – ва ўзаемавыгадных сувязях з цывілізаванымі краінамі сьвету, а не з імперскай катастрофай. Беларуская народная салідарнасьць ужо мае сваю перамогу. Зусім нядаўна, на верасьнёўскім выбарчым фарсе беларусы адварнуліся ад рэжыму і яго псэўдапапыццы, не пайшлі на выбарчыя ўчасткі. Народны байкот прадэманстравалі моц нашай Салідарнасьці і пустату антынароднага рэжыму, у якога няма будучыні.

Мэмарыяльныя мерапрыемствы завяршыліся ўскладаньнем кветак каля гістарычнага будынка. Людзі сьпявалі духоўны беларускі Гімн „Магутны Божа”.

Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ. (В. Буйвал)

30 лістапада 2008 г.

Нумар аддрукаваны пры падтрымцы беларускай фундацыі імя Рамуальда Траўгуэта.

ПЕРШЫ ЗАЛП „ПА ВРАГУ”

6 сьнежня 2008 г. Чэшская газэта „Mlada Fronta Dnes” піша пра выставу ў Маскве з нагоды 90-годдзя службы савецкай контрвыведкі. Сярод іншага там выстаўлены й дакумэнты 1941 г. З дакумэнтаў бачна, што саветы ў выпадку захопу немцамі Масквы мелі плян узарваць шэраг аб’ектаў у Маскве, „каб не дасталіся ворагу”. Сярод іх, напрыклад, царква Васіля

Асенні дзень ў Курапатах.

Блажэннага на Чырвонай плошчы і Вялікі тэатр.

Наш камэнтар: Яны не пашкадавалі б нават сваю Маскву (здавалася б, прычым тут царква). Што ўжо казаць пра беларускія гарады і вёскі, дзе маскоўскія акупанты ў гады „міру” і вайны знішчылі або выкралі большую частку нашай культурнай спадчыны. Дагэтуль на ўскраіне Воршы стаіць ганебны мэмарыял, прысьвечаны першаму залпу „Каццошы”. Туды нават прывозяць публіку з вясельляў, каб ускладаць кветкі. Трэба нагадаць, што гэты першы залп зброі масавага знішчэньня саветы далі па цэнтру нашага беларускага горада, у выніку чаго былі забітыя і параненыя сотні беларускіх людзей („сволочэй”, як выказвалася нкавэдзісцкая ваеніччына).

Юрка Марозаў

РАСЕЙСКІ ФАШЫЗМ

11 сьнежня 2008 г. Польская газэта „Gazeta Wyborcza” піша пра чарговае злачынства маскоўскіх фашыстаў. Новая групоўка пад назовам „Баявая арганізацыя расейскіх нацыяналістаў” даслала паведамленьне ў маскоўскую мэрыю, што ў бліжэйшы сьметнік яны кінулі галаву забітага імі „ворага”. На сьметніку сапраўды была знойдзена чалавечая галава. У прыгарадзе Масквы фашысты накінуліся на двух маладых таджыкаў (яны працавалі на мясцовым прадпрыемстве) і пачалі страляць па іх з пісталетаў. Адному таджыку ўдалося ўцячы, а 20-гадовага юнака фашысты забілі і адсеклі яму галаву. Праваабарончыя арганізацыі Масквы паведамляюць пра рост колькасці такіх нападаў на нярускіх па ўсёй Расеі.

Наш камэнтар: Што ж, як казалі расейскія клясыкі: „обыкновенный фашизм”...

Юрка Марозаў

З Ь М Е С Т

1.	З. Пазыняк. Сьветлая, вольная Беларусь хай стане нашым сьцягам	1
2.	Кастрычніцкі юбілейны пашыраны Соём Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ	5
3.	В. Буйвал. Сьнежанскі Соём	6
4.	В. Буйвал. VIII Зьезд Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ і X Зьезд Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”	7
5.	Аб накірунках партыйнай дзейнасьці	7
6.	З. Пазыняк. Наперадзе вольная Беларусь	8
7.	Янка Базэль. „Товаршчы, всё делается для стабильности”	10
8.	Норавы рэжыму	10
9.	З. Пазыняк. Патрэбны новы народны Рух	10
10.	Ю. Рымашэўская. Дом генэрала	11
11.	Алесь Хадасевіч. Навіны знішчэньня культуры	12
12.	З. Пазыняк. „Гэта стала камэртонам для змаганьня з імперыяй КПСС”	12
13.	В. Буйвал. Дзяды ў Менску	12
14.	З. Пазыняк. Дзяды, дзяды, будзьце з намі!	13
15.	Мар’ян Ванькевіч. Выраджэньне. Злавесны знак унутраннай акупацыі	14
16.	Як адбываецца ўнутранная акупацыя	14
17.	З. Пазыняк. Некалыкі неабавязковых заўваг	14
18.	Юрка Марозаў. Лубянскія пагромы ў Расеі	14
19.	В. Буйвал. Кнігі пра Беларускае „Адраджэньне”	15
20.	В. Буйвал. Лістапад на Слуцчыне	15
21.	Юрка Марозаў. Першы залп „па ворагу”	16
22.	Юрка Марозаў. Расейскі фашызм	16

Беларускія Ведамасці

Беларускае выданьне

У супрацоўніцтве зь Беларускім Выдавецкім Таварыствам ў Амэрыцы

Рэдакцыя: Зянон Пазыняк, Галіна Палачаніна

Адрас рэдакцыі: 02-017 Warszawa, Al. Jerozolimskie 125/127

тэл./факс: (+48 22) 628 76 73